Nagyvárad, 1896. II. évfolyam 92. szám. Vasárnap, április 19.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 » 50 »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . . 10 frt — kr
Negyedévre . . 2 » 50 »

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apácza-utcza 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Nemzeti eszme és katholiczizmus.

Dr. SCHLAUCH LŐRINCZ,
bibornok-püspök millenniumi körlevele.

Mikor az ezredik év hajnala felviradt a magyar nemzetre, egyedül a püspöki kar volt az, aki felhivta ezt az ünneplésre készülő nemzetet, hogy boruljon le hálatelt szivvel a népek Istenének oltára elé s köszönje meg azt a nagy kegyelmet, amelyet ritka nemzetnek ad meg az egyesek és népek felett egyaránt örködő Gondviselés, hogy megengedte érnie a honfoglalásnak ezredik évét.

Most a nagy ünnep küszöbén ismét megszólal a magyar főpapság. Szivéhez szól a nemzetnek. Kéri, inti hiveit, az őszülő aggastyánokat és a serdülő gyermekeket egyaránt, hogy méltóan vegyenek részt a nemzet nagy ünnepén.

Szent László megyéjének biborba öltözött, aranyszáju főpásztora ma adta ki millenniumi körlevelét. Ha ünnepe van a magyarságnak ő az első az ünneplők között; és ha ő megszólal, ünnepel a magyar katholiczizmus. Van oka rá most is. Az ő ékesen szóló beszéde nem marad a sablonos keretek között. Vezéreszmét, irányelvet tüz ki a hazai katholiczizmusnak s fényesen megvilágitja azt sokoldalu tudásával és magával ragadó eloquentiájával.

Millenniumi körlevele is mestermüve az ékesszólásnak. A hazájáért lelkesülő és hitéhez rendületlenül ragaszkodó lélek harmonikus megnyilatkozása. Az események összekötő szálait s a cselekedetek rugóit kutató lelke elmerül a multak emlékei közé s levonja azokból az okulást nemzete számára.

A kereszténység ott volt a nemzet bölcsőjénél. Az alkotmányt, mely biztositotta e nemzet ezer éves létét, a kereszténység szelleme lengi át. Ez nevelte a tudósokat, ez szülte a hősöket, ez szolgáltatta az államférfiakat. Szent Istvánt és Szent Lászlót, Nagy Lajost és a Hunyadiakat, Pázmányt, Vitézt, Verbőczyt, Széchenyit és Deákot ennek köszönhetjük.

Az apostoli szék koronát adott az országnak, védte annak függetlenségét, erkölcsileg és anyagilag támogatta az önállóságért vivott küzdelemben, királyainknak olyan jogokat és kiváltságokat adott, amilyenekkel egyetlen uralkodó sem dicsekedhetik. Magyarország pedig nem elégedett meg avval, hogy felvette a kath. hitet, hanem ezt államvallássá tette, bevitette az iskolába, a társadalomba, a törvénykönyvbe; az aranybulla egy példányát Rómába küldte, védte a kereszténységet — karddal kezében századokon át s királyai ma is a koronázás előtt esküvel fogadják, hogy a r. kath. anyaszentegyházat fenntartani, a vallás szolgáit s ezek jószágait védelmezni fogják.

Önérzettel tekinthetünk vissza a multba, az egyház kivette részét e hazának dicsőségéből; és küzdelmeiből; az egyházhoz való ragaszkodás és a hazaszeretet karöltve jártak e földön — az első ezredév alatt. Hálával eltelve borulunk a magyarok Istenének trónja elé, — de nem minden aggodalom nélkül.

Aggodalmat okoz, hogy megtámadták az ezredéves alapot, megingatták fennállásának alapfeltételét, — meghamisitották nemzeti hagyományainkat, helyökbe ingadozó theoriákat állitottak, kaput nyitottak oly eszméknek, amelyek megmételyezhetik a magyar jellemet.

Egy perczig sem lehetünk azért kétségben kötelességeink iránt. Elődeink küzdöttek a hitért, a hazáért és a szabadságért. Nem kisebb a mi kötelességünk sem. Markans vonásokkal, részletesen adja elő a lángeszü és lánglelkü főpásztor körlevelének remek befejezésében a katholikusok teendőit és kötelességét, — nem veszünk el belőle egy betüt sem: tolle lege.

*

A nemzetek sorsa Isten itélete, mely emel, vagy sujt, a mint azoknak életében az örök igazság törvényei érvényesülnek, vagy mellőztetnek. A természetfölötti erő éppen ugy létfeltétele a nemzeteknek, mint az egyénnek a lélek; éltető, tisztitó, emelő erő az, melynek segélyével felküzdhetik magokat azon eszményiségre, mely szüli a nagy nemzeti erényeket: a hazaszeretetet, az önérzetet, a nemes büszkességet, az önfeláldozást.

Athaeus nemzetek nem léteztek és nem fognak létezni soha. A »principium humanum« egyedül soha sem volt a nemzeti egységnek elég erős kapcsa; de megszilárdult e kapocs és annál erősebb lett, mennél inkább megközelitette a »principium divinium«-ot, és ismét gyorsan beállott a hanyatlás, a midőn ezen erővel együtt a magasabb szempontok veszendőségnek indultak. Mennél erőteljesebben lüktetett a nemzettestben a természetfölötti idealismus: annál magasabbra emelkedett a civilizatió és a történelem ezer lapjain fel van jegyezve, hogy a polgárosodás mindig egyenletesen haladt, vagy sülyedt a vallásossággal.

Midőn magyar népünk az európai nemzetcsaládokba befogadott nemzetté alakult, születésének első perczeitől fogva ezen természetfölötti principium hatása alatt állott. Egy gondolat, egy eszme uralkodott, mely a szétszórt erőket központositotta és alapul szolgált, melyen individualitása érvényre juthatott, mely valamint alakulásának kiindulási pontul szolgált, ugy a fejlődést is irányitotta. Mint katholikus lépett be a nyugoteurópai államok sorába és ezen jellemét századokon át hiven megőrizte.

Ezen gondolat vezette Szt.-Istvánt, midőn a magyar nemzetet ugyszólván megteremtette, e gyúpontba egyesitette az országban levő, szokásaikban, vallásukban, traditióikban eltérő népeket, ezen erkölcsi tényezőben vélte megalapithatni a magyar faj suprematiáját, meg lévén győződve, hogy e faj csak ugy lehet erős, ha vallásilag is egy.

Szt.-István a magyar államot mint katholikus államot alkotta.

Katholikus is volt az, — katholikus életrendében és minden társadalmi s politikai életnyilvánulásaiban; — ilyen volt az Árpádok alatt, ilyen volt a vegyes királyi házak korszakában, nevezetesen az Anjou-k alatt és csak a nagy nemzeti katastrófa után lett ebbeli jellege megtámadva; nem szünt meg ugyan katholikus lenni, de a katholicismus meggyengitésével meggyengült a nemzet is.

A magyar királyság megalapitásában a római szentszék döntő tényező volt, de később is mélyen befolyásolta a nemzet beléletét és a mellett, hogy királyainknak páratlan intézkedési jogokat adott az egyház ügyeinek elintézésében, országunk függetlenségének és önállóságának legbuzgóbb védelmezője volt.

Még a fennállásnak első százada nem mult el és már is VII. Gergely pápa alkalmat vett a viszonyt erős vonásokkal megvilágitani, mely Magyarország és Róma közt fennállott. Kinyilatkoztatta, hogy Magyarországnak »tulajdon szabadságának birtokában kell maradnia és semmi más országoknak alávetve.« Nemzetünket a szellemi kapocs az erkölcsi kölcsönösség kötötte a szentszékhez, mely a kilencz százados viszontagságok közt sem szakadt meg.

Szt.-László király a korona küldését mint biztositékát tekintette annak, hogy mind Szt.-István, mind utódai a katholikus hitben tántorithatatlanok maradjanak.

Midőn Rudolf császár Magyarországot fiának, Albertnek, mint a birodalom hübérét ajándékozta, felszólalt IV. Miklós pápa kijelentvén, hogy Magyarország semmi idegen fejedelemnek nem lehet alárendeltje.

III. Incze pápa egyik levelében azt irja: »Nincsen vesztegetni való idő, nehogy ezen ország veszedelembe jusson, a mely az apostoli szék iránt való tiszteletben és ennek kegyelmében már régen és annyira megerősödött, hogy *annak szerencséjét, vagy balsorsát magunkéval egynek tartjuk.*« A sajói katastrófa hallatára az öreg pápa sirt.

Midőn a szentszéknek tudomására jutott, hogy Béla király *szorultságában kényszeritve* volt II. Frigyesnek oly igéretet tenni, mely Magyarország függetlenségét veszélyeztethette volna, IV. Incze pápa határozottan az ország függetlensége mellett foglalt állást és IV. Béla igéretét semmisnek nyilvánitotta.

Két nagy gondolat képezte czélját azon befolyásnak, melyet a pápák Magyarországra gyakoroltak: fentartani a nemzetet mint önálló államot és megtartani azt azon valláserkölcsi alapon, a melyen született. A legszomorubb napokban a nemzet oldalán állottak, hol vigasztalólag, hol anyagi segélylyel. A kelet és nyugat, vagy tisztábban szólva: Németország és a keleti császárság közt állván, az elmorzsolás veszedelmében állott; a török hódítás idejében, midőn államiságát majdnem egészen elvesztette, egyedüli támaszai az országnak a pápák voltak, keresztes hadat hirdettek a törökök ellen és tetemes pénzáldozatokkal hozzájárultak ahhoz, hogy ezen ország önmagának visszaadva, mint Magyarország tovább is fennállhasson.

Lapunk mai száma 16 oldal.

De a mily mélyen járó befolyást gyakoroltak a pápák Magyarország sorsára, éppen oly terjedelmesek voltak a jogok, melyekkel királyaink a katholikus egyháznak ügyeit intézték.

Szt.-István bölcsessége felismerte az egyház és állam közti kapocsnak fontosságát. A fegyver dicsősége szerezhetett hazát, de nem szolgálhatott államalkotó, vagy államfentartó alapúl. Egy eszme kelletett, mely összekösse az érdekeikben széthuzó törzseket és nemzetségeket, egy szellemi erő kelletett, mely az ephemer alkotások fölött állván, szilárd, mozdulatlan talapzatot képezzen, melyre a magyar állam felépülhessen és amelyen a viszontagságokkal daczolhasson; a szabadság szeretete, a rajongásig hatotta át a honfoglalókat; a közakarat uralma a pusztaszeri eskütételnél határozott kikötése volt a törzsek vezéreinek; de sem a szabadság, sem a közakarat ily szilárd alapot nem képezhettek, mert csak az szabad, a kiben annyi erő van, hogy azt megvédhesse, a mi végelemzésében ismét az erőszakra vezethet; a közakarat pedig változékony, sokszor szeszélyes és a »vox populi, vox Dei« nem mindig felel meg a valóságnak. Ezen erőt, ezen szilárd alapot a két hatalmas tényezőnek szövetségében kereste. Az omnis potestas a Deo mindkettőre alkalmazható és az erő mindkettőre nézve azon természetfölötti principiumban van, mely egyházat és államot alkot és fentart és a mely nélkül mindkettő törékeny vázzá sülyed. A századok történelme ezt kétségtelenné teszi.

Két mozzanat volt, mely Magyarországban az egyházat az államhoz szorosan füzte, mely az államélet minden nyilvánulásaiban kifejezése volt azon természetfölötti principiumnak, melyre a középkor az államokat alapitotta, t. i. *az államvallás* és a *fő kegyuri jognak intézménye.* Az előbbi a római sacerdotium et imperium hagyományos elve volt, mely akkor Európának minden keresztény államában uralkodott; az utóbbi Magyarországnak különlegessége volt, mely akkor is fenn maradt, midőn az államvallás elve elejtetett.

A katholikus vallás a középkorban mindenütt államvallás volt. De ez nem azt jelentette, hogy az állam azt absorbálta volna, vagy, hogy az az államszolgájává sülyedt volna. Nem az államtól származtatta lételét. Isten alkotása volt, hitét az égből vette, dogmái, szervezete függetlenek voltak az államtól, önállóságának szentesitését nem az államhatalomtól vette. Államvallásnak neveztetett, mert az állam által akkor valónak és igaznak ismertetett el; nem ő szorult az államra, hanem az állam ő reá. Ő volt hivatva szellemével áthatni az összes társadalmi intézményeket: a családot, az iskolát, a jogi, az administrativ apparatust, az ipart, a kereskedelmet. Ő volt a mozgató elv a közéletben és az ő ellene elkövetett sérelmek az állam sérelme gyanánt vétettek.

Mint ilyen lépte át a katholikus vallás Magyarország határait. Az állam nem tanitott. Miért is tanitott volna? a katholicismus magával hozta iskoláit, melyeket katholikus királyaink bőkezüsége és igen tetemes részben katholikus buzgó világiak, püspökök adományai és alapitványai tartottak fenn.

Az iskola civilisatorius erejét nem lehet kétségbe vonni, ezek pedig Magyarországban katholikusok voltak; öt századonát kizárólagosan e jelleggel birtak, a legujabb időkig is nagyrészt az egyháziak kezeiben vannak. Ugynevezett állami tanodák nem léteztek, más, nem katholikus tanodák az egyház tanodáival nem igen versenyezhettek, a culturai élet tehát a katholikus tanintézetekben birta kútforrását, tápláló erejét. A családi nevelés keresztény volt, az iskola ezt folytatta és átvitte az államéletbe és ha igaz, hogy a kié az iskola, azé a jövő: ugy Magyarországra el lehet mondani, hogy a kié volt az iskola, azé volt a mult. Államférfiaink, törvényhozóink, biráink, hadvezéreink a katholikus anyák térdein, a katholikus iskolák padjain szivták magokba a műveltséggel együtt a haza- és a szabadságszeretetet. A 15-ik században Mátyás király udvara a nyugateurópai tudományosságnak és müveltségnek gyülhelye volt. A 16-ik században az Oláhok, Verancsicsok, Ujlakiak, Telegdiek dicsfénnyel övezték a magyar culturai törekvéseket. A Jézustársaság a classicai müveltségnek kölcsönzött hasonlithatatlan fényt. Felemlitsem-e a nagy Pázmány-t, megyénknek és városunknak szülöttjét, a magyar könyvnyelv megteremtőjét? kinek tevékenysége Magyarország sorsára oly rendkivüli befolyást gyakarolt.

Mindezek a magyar nemzet culturáját majd nem egy szinvonalra emelték a külföld müveltségével.

A nemzeti szellem ápolására, a magyar önérzet fokozására rendkivül sokat tettek a szerzetes rendek, kik a katholicismus üdvös befolyását az ifjuságra folyton ápolták. Ezek tették lehetővé, hogy a magyar öntudat még akkor sem hanyatlott, a midőn idegen befolyások ennek meghamisitását eszközölhették volna. Valamint a középkorban a zárdák voltak menhelyei a tudománynak: ugy Magyarországban a hazafiságnak voltak az őrei. A nemzeti geniusz itt ápoltatott, vallásos volt, de magyar is volt.

A ki a magyar nemzet ezeréves culturéletét híven és szeretettel meg fogja irni, az nem fogja az ujabb culturtörténészek módjára azon rejtett és képzelt, az anyagi felfogásból meritett törvényeket keresni, melyek a nemzetek fejlődését mintegy kényszeritőleg szabályozzák: hanem keresni fogja azon magasabb szellemi és erkölcsi tényezőket, elveket és eszméket, melyek annyi századokon át nemzetünk életében annak kezdetétől fogva, a legujabb időkig irányadó voltak és azt fentartották.

A magyar társadalom a legujabb időkig a kereszténységnek varázsa alatt állván, jogi élete is következetesen e szerint módosult és mint mindenben, ugy itt is az egyházi és állami kölcsönhatás észrevehető volt. Az állam elvont fogalom és

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Másodvirágzás.

Hollósy kir. tanácsos ur a szokott nyugalommal vette át a reggeli postát gazdasszonyától s egykedvüen ollózta le a boritékok széleit. A hivatalosan egyforma s tekintélyes alaku levelek közül most véletlenül egy gyengéd tartalmat sejtető világoszöld boriték szegélye kandikált elő. Felnyitotta a boritékot: »Nini! Hisz' ez az irás ismerős!...« az unokaöcscse ir, de ilyen levélpapiron?... A levél különben igy szólt:

Kedves nagybácsi!

Haragszunk a miért nem jött el a menyegzőnkre, én és a feleségecském pompásan érezzük magunkat. Holnap indulunk innét Miramareból s megyünk hazafelé, az utban a bácsit is felkeressük...

Képzelje, az asszonyka nem hagy békét a levélirásban, azt mondja: »Elég már, elég!« már muszáj megfenyitenem: áll pedig a fenyiték a csókoknak töméntelen sokaságából s ezért megbocsát, ha egy szerelmes férj lustaságával bezárom levelemet.

A feleségem minden áron akar irni a bácsinak, én nem bánom, de tudom, hogy sok bolondság lessz a levélben, mert most nagyon elemében van — ami annyit jelent, hogy ennivalóan pajkos.

Csókolja

Arthur.

Nevető, táncoló szarkaláb betük következtek most, mintha mindenik mámoros lett volna, talán igazuk van az autogram gyüjtőknek, mikor egy-egy sorból, levélből a levéliró egyéniségét, lelkiállapotát konsequálták: ezek a betük szerelmesek voltak egymásba s a következőket mesélték:

Kedves ismeretlen bácsi!

Irok én is magának Kabosné Soltész Lenke (ugy-e jól hangzik?) kedves unokaöcscsének a feleségecskéje. Egy pajkos, szeleburdi csinos kis asszonyka, a kit leány korában »Hipp-hopp« kisasszonynak hivtak a gymnazista öcscsei.

Hallottam, hogy a bácsi nagyon kedves, csak egy hibája vagyon . . . egy-egy. Jaj! megmondjam?... hogy agglegény! s kérem ez nagy hiba (tessék megkérdezni az én férjem uramat). De hát ami késik el nem marad! Azt is hallottam, hogy haragszik egy kicsit az asszonyokra, no hiszen várjon csak!... nyelvem éles, körmöm hegyes, tekintetem rettenetes; s lássa mégis elvett engem a maga unokaöcscse — aki máskülömben nagyon derék fiu (de ezt nem jó neki tudni) — én nem is tudom, hogy történt, nem én — de szeret, szeret s én is őt egy kicsit.

Tehát legyen óvatos, nincs olyan agglegényi rejtekhely, amit én fel ne kutatnék, mindent, mindent, még a szivét is, ugy bizony!

Üdvözli Kabosné Soltész Lenke (ugy-e jól hangzik?)

A tanácsos ur érintetlenül hagyta a többi tisztes külsejü leveleket, megzavarta a fejét egy kissé ez a pajkos hangu levél. Ugyan miféle familiába cseppent bele az ő kedves öcscse? — no ez ugyan sansgene asszonyka lehet; milyen bizalmas s épen Achilles sarkát érinti a pajkos!

Hát bizony Hollósy ur agglegény volt a javából, s olyan nagy hiba az, ha valaki agglegény?

Hollósy urnak esze ágában sem volt a nősülés. Micsoda! megnősülni? Ostobaság! Asszonykormány, gyerek sirás!...

Becsöngette a gazdasszonyát s kiadta a rendeletet, hogy hozzák rendbe a vendégszobákat, még pedig a lehető legnagyobb pedantériával, mert asszony vendég is lesz.

Harmadnap megkapta Hollósy a sürgönyt s kihajtatott az állomáshoz.

Éles füttyel gördült be a vonat. Egyik első osztályu kocsiból messziről üdvözölte Hollósyt öcscse. Amint a kalauz kinyitotta a kocsi ajtaját, az asszonyka ugrott ki elsőnek. Szürke utiruhában volt.

Amint Hollósy elibök toppant az asszonyka igy kiáltott fel:

»Nini! hiszen nem is olyan nagyon bácsi« . . .

»Feleségem! Nagy bátyám! Csókolom a kezeit! Servus!« — hangzott a vasuti lárma között.

»Nos itt van csókolja« — folytatta az asszonyka s a tanácsos felé nyujtotta kezét.

Hollósy ur konstatálta, hogy még ilyen bájos kezecskét sohasem csókolt, zavarba is jött

az erre épitett speculativ elméletek képesek a legsiralmasabb hatalmi kicsapongásokat igazolni. A történelem tanusitja, hogy az állam alkatelemeire redukálva, az egyéni jogosultságot az összességnek joga és érdekei fölé emeli; más részről ismét az állam mint valódi souverain képes az életet és annak minden nyilvánulásait Procrustes ágyába szoritani.

Magyarországot e végletektől megóvta azon bölcs fejedelem, ki ugy is mint király, ugy is mint katholikus, e kettős jelleggel vezette be nemzetét az európai nemzet-családba.

Szent a korona, mely az ifju nemzetnek nemzeti symbolumává lett. Ez képezte az egybeforradás gyúpontját, ez képezte önállóságának és függetlenségének jelvényét. Hazaárulás és a korona elleni bűn egy értelmünek vétetett. Király csak az volt, a kinek fejét e korona diszitette. Nemzeti kincs volt az, ma is az, féltékenyen őrizte azt a nemzet, mint legdrágább tulajdonát. — E koronát pedig Róma, a kereszténység feje adta, Sz.-István is a korona iránti tiszteletet a katholikus vallással kapcsolta össze; sőt constitutiója szerint, mely a decretum I. könyv I. fejezetében foglaltatik és mely III. Károly alatt 1723. megerősittetett, mindazok a kik nem a r. kath. vallást követik, a királyság viseléséből kizáratnak. Ezen rendelet országunk alaptörvényei közé számittatik, mert nem egyes fejedelmi akaratból, hanem a magyar rendeknek országgyülésileg nyilvánitott kivánalmából származik. E törvény ma is fennáll.

Koronázáskor a király két esküt tesz, egyet a templomban, a másikat a szabad ég alatt. Az elsőben esküt tesz, hogy a r. kath. anyaszentegyházat fentartani, a vallás szolgáit s ezek jószágait védelmezni fogja.

A magyar nemzetnek jogélete a korona körül csorportosult. Innen származott, ide vezettetett vissza minden jog. Birtokjogot csak a királyi adományozás adhatott. Az ősalkotmányban a király hatalmának és akaratának befolyása oly nagy volt, hogy sokszor a rendeknek akarata a legszerényebb korlátok közé szoritatott. Az ujabbkori államelméletek és alkotmányos formák akkor ismeretlenek voltak. A királyok Isten helyettesei voltak és mint ilyenek sokszor csak is vallás-erkölcsi korlátokat ismertek.

A dualismus ily módon az ország fejedelme személyében kifejezésre jutván, igen természetes, hogy a jogéletben is uralkodott. Kutassuk át az országnak nyolcz százados törvényeit, mindenütt az egyházi és állami mozzanatok átszövődését fogjuk találni. Magyarország nem a római jog rideg, sokszor kegyetlen szabályait vette zsinórmértékül; a jog mellett az erkölcsi törvények állottak és itt mutatkozott leginkább a katholikus vallásnak jótékony hatása. A mi rideg volt a nemzetben, befolyásával szeliditette. Első törvényei — Verbőczy szerint — a kánonokból vétették. Sz.-István, Sz.-László vegyes gyüléseket tartottak. Kálmán király az évnek két meghatározott napján a püspökségekben gyülést tartatni rendelt, a melybe a megyei ispán, ugy a grófok és tisztviselő méltóságok s előkelők püspökeikhez menjenek.« II. András rendeleteti a Sz.-Háromság egy Isten nevében adta ki. Az arany Bulla egy példányát a pápához küldetni rendelte.

Végig menve törvénykönyvünkön mindenütt ezen szellemet fogjuk találni, mindenütt azon elvekhez való hűséget fogjuk találni, melyek a nemzetnek létet adtak. A közéletben, a törvényhozásban, az igazságszolgáltatásban, sőt a hadviselésben is mély befolyást gyakoroltak a vallási tekintetek.

Mindezekhez járult egy másik hatalmas tényező és ez a magyar koronához elválaszthatatlanul csatolt királyi főkegyúri jog. Ez is a pápák adományozása volt és a magyar államfőnek oly jogokat, oly kiváltságokat biztositott, melyekhez hasonlót, tekintve természetét és terjedelmét, Európában alig fogunk találni. Ennek alapján királyaink mélyen nyultak egyházi beléletünkbe. Javadalmakat adományoztak, uj megyéket alapitottak, püspököket, apátokat, kanonokokat neveztek, az adományozott jószágok fölött őrködtek, szerzetes rendeket telepitettek az országba, a katholikus nevelést törvények és felsőbb rendeletekkel szabályozták. — Ez által a viszony a Korona és a katholikus egyház közt a lehető legszorosabb lett.

Ebben is a nemzeti eszmének a katholicizmussal való egyessége nyilvánult; az állam katholikus volt, de a katholicizmus a nemzet sajátságaihoz alkalmazkodván, azokat nemesitette és fényesebb világlatba helyezte s teremtette a »Regnum Marianumot« és ez rendkivülien sokat tett a magyar önérzet fokozására és a nemzeti szellem ápolására; királyaink a katholikus hitet védelmezték, a katholikusok hűségükkel fizették a király és nemzet iránti tartozásukat. A katholikus egyház valamint saját szent czéljainak és érdekeinek súlypontját a nemzetben találta: ugy viszont a nemzet a katholicismusban önfentartásának, fejlődésének és művelődésének leghathatósabb előmozditóját és támogatóját, mindenben pedig hű vándortársát találta.

Önérzettel tekinthetünk tehát vissza a multba, a midőn szent hitünk jótékony hatása nemzetünket megtartotta majdnem ezer éven át azon az ösvényen, amelyet neki őseink vallásosérzülete kijelelt, a hol az egyház iránti ragaszkodás és a hazának szeretete karöltve járt, a hol a nemzet az egyházban birta leghűbb támaszát, az egyház pedig a nemzetben találta üdvös működésének előmozditóját és jóltevőjét. Együttesen dolgoztak, fáradoztak, mindketten féltékenyen őrködtek a nemzet anyagi, szellemi és culturális érdekei fölött, együtt örültek, együtt szenvedtek, az egyiknek sérelme a másiknak kára volt. Ott volt az egyház a nemzet bölcsőjénél, a midőn Árpád alatt megalapitott, de még nem biztositott saját léteért küzdött, ott volt, midőn a századok folyamán létjoga akár kül-, akár belellenség, vagy bármely idegen befolyás által

---

egy kicsit, majdnem elpirult a kis hamis mikor a kezecskét megérintetette ajkaival.

»Szabad a homlokomat is . . . . bácsika!«

»Képzelje egész uton bosszantott a maga kedves öcscse« — szólt az asszonyka s durczás pillantást vetett az ujdonsült férjre ki javában intézte a csomagok kocsira szállitását:

»Még ez a plaid, itt egy esernyő, van e még valami?«

»Hát a velenczei szobrocskák? Ott a sarokban! Már itt felejtené ugy-e ügyetlen?« — szólt Kabosné.

»Minél távolabb tőlem!« — szólt az asszonyka férjeurához mikor a kocsira felszálltak s a tanácsos mellé ült.

A férj velök szemben foglalt helyet s igy szólt nevetve a tanácsoshoz:

»Képzelje, már egy egész órája meg sem csókoltam, haragban vagyunk.«

»Nem is fog megcsókolni! . . . nem engedem! . . . sohasem,« — tette hozzá hamiskás mosollyal, de ez utóbbi szót látszott, hogy maga sem hitte el.

A kocsi végig robogott a kis város döczögős kövezetén. A bolt ajtókból megcsudálták a fogatot, a leányok innét is amonnét is kivánesian dugták ki fejeiket az ablakon. Nini a tanácsos! Vajjon ki ül mellette?

Hollósy biztosra vette, hogy a nagy csoda hire menten elterjed a városban s három hétig egyébről sem beszélnek s még eljegyzési hirt formál belőle a kisvárosi Hirkürt.

Otthon az asszonyka bejárta a tanácsossal a szobákat; megnézték a berendezést.

»Elég izléses csak egy kicsit setét minden; pompás kis boudoir lenne ebből a szobából,— folytatta Kabosné — rococo butorokkal, világos selyem rózsákkal, sárga vagy fehér alapszin . . .igen! Nehány aquarell a falon, abból a könnyed izléses hajporos korból . . . el tudom képzelni, aztán . . . aztán . . . egy kedves mosolygó arczu asszonyka a szobácska koronájának! Ugye eltaláltam? . . . Zavarban van? . . . Bácsika, bácsika! . . . Csak tréfáltam, hiszen nem is olyan veszedelmes a dolog, nem bizony!«

A tanácsos elkomolyodott egy kicsit, aztán mosolyt erőltetett arczára, hogy ő is éppen ezzel a gondolattal foglalkozott ebben a perczben, mintha az asszonyka a szivébe látna! Igen, ő is oda tudott most képzelni maga mellé egy asszonykát; egy éppen olyat, mint a ki mellette ül . . . egészen olyat, más formát nem, nem!

Végre elmentek a rokonok; elköltözött a pillanatnyi elevenség a komor rideg lakásból.

Mikor haza jött a vasutról, haza ment egyenesen lakására, borzadt a régi kompániától. Az idő is komor őszies volt, zimankós esővel, ez még jobban lehangolta, amint minden munka nélkül — a közelmult emlékének hatása alatt — ült dolgozó szobájában. Érezte, hogy sivár pusztában áll, nincs egy oázis, nincs egy üde pihenő hely, hova fáradt fejét lehajthatná, üres, élettelen szomoru chaos lebeg előtte!

Muki bácsinak igaza volt, mikor megmondta, hogy: meglássátok megbomlik a fiu! Hollósy felé sem ment többet az agglegény kompániának; ha csak lehetett, bujt a régi ismerősök, barátok elől, — még jobban visszavonult, mint eddig.

Egyszer azt gondolta, hogy elmegy, meglátogatja az öcscsét, elmegy megnézni már a régi szülei hajlékot, legalább ezt akarta magával elhitetni, pedig más vonzotta őt a rég látott hajlék felé.

Meg is érkezett egy szép juniusi napon. A kocsiról leszállt a park szélén, a falu mellett s belépett a rácsos kapun.

Az öcscséé volt most az apai hajlék, ugy ált ott minden, mint régen; a régi vázat megőrizte a kegyelet s a jó izlés festői uj zománczal vonta be. Egy bájos összhang volt e hely a patriarchális egyszerüség s a modern discrét pompájának vegyülékéből.

A régi sima szökőkutnak csak medenczéje volt meg, az ósdi mohos Neptun helyét egy fehér nympha csoport foglalta el, a viz csillogva szökött fel s csobogva hullott alá; gyöngyszemeit szétszórta a szoborcsoport talapzatát befedő virágokra. Lassan, mintha félne, haladt előre a kavicsos uton. A parkban nem hallatszott semmi nesz, a kis faluban kongatták az est harangot s a futó hangok átrezzentek az ingó lombsátoron, a nap alant ivelt már s itt ott átszürődött vöröslő fénye az öreg fák galyai között — az alkonyi nyugalom üdvözölte minden lépését. Megállt egy pillanatra, multjának, jelenének minden szép emléke egy édes bus érzettel vonult el lelke előtt. A kastély szob-

veszélyeztetve volt. Ő nevelt az államnak bölcs törvényhozókat, lelkiismeretes birákat, rettenthetetlen hadvezéreket és bajnokokat. Egyházi férfiai gyakran vezér-államférfiai voltak a királyok tanácsában, ott ültek a törvényhozás termeiben, helyet foglaltak a birák között, véröket ontották, életüket feláldozták a csatatéren. Sajó, Mohács örökké emlékezetes helyei maradnak az önfeláldozásnak, a hol a nemzet virágával püspökei is hős halált találtak. Legnagyobb királyai szentek voltak és katholikus népünk ma is vallási kegyelettel tiszteli azokat. Katholikus államférfiaink érdemeit arany betükkel jegyezte fel a történelem. A katholikus Széchényi ébresztette fel a nemzetet tespedéséből, tetszhalálából pedig egyházunk fia, a nemzet bálványa Deák Ferencz.

Az erkölcsi alapot, a melyre Magyarország fel lett épitve, az egyház őrizte meg következetesen, mert érezte, hogy e nemzettel az országban ő is hanyatlik, ellenben mindig hangoztatta, hogy a Szt.-István által letett alap megrázkódtatásával az ország is lététveszélyeztető megrázkódtatásoknak lesz kitéve.

És ez ma is hitünk és meggyőződésünk, ma is azt tartjuk, hogy a katholicizmus gyengitésével a nemzet is szenvedni fog. Nem lehet az államalkotó és majdnem ezer éven át államfentartó tényezőt mellőzni anélkül, hogy káros visszahatással ne legyen az a nemzet beléletére.

És e tekintetben bármily hálatelt szivvel borulunk le a mindenható Isten trónja elé azért, hogy nemzetünket oly csodálatos módon, annyi ellenség, annyi küzdelem, annyi viszontagság között fentartotta: mégis nem minden aggodalom nélkül lépjük át a második évezred küszöbét.

Aggodalmunknak oka nem az, hogy a haladó kor kivánalmai szerint a nemzeti intézmények átalakulnak, nem az, hogy a ki fejlett europai culturának megnyitottuk kapuinkat, nem az, mintha a folyton munkálkodó, folyton küzdő, fotyton teremtő emberi észnek vivmányai elől elzárkoznánk és nemzetünket az elavult formák, túlélt intézmények korlátai közt fogva óhajtanók tartani.

Aggodalmaink oka az, hogy az ezredévben az ezredéves alapot, mely szilárdnak bizonyult, megtámadtatva látjuk, hogy e nemzetnek második ezredéve oly elvek és eszmék alapján vezettetik be, melyek eddig még mindenütt megingatták az államok fennállásának alapfeltételeit; hogy ezeréves multunk szelleme megtagadtatik, nemzeti hagyományaink meghamisittatnak és ingadozó theoriák állittatnak oda, a hol az ezeréves élet bebizonyitotta, hogy csak azért állottunk fönn, mert nemzeti sajátságunkat, melyek minden más nemzetnek sajátságaitól különböznek, hiven megőriztük; aggodalmunk oka az, hogy megengedtük, hogy azon a kapun, a melyen a nyugoti culturát bebocsátottuk, betódulhassanak oly eszmék, melyek a magyar jellemet megmételyezhetik és kivetköztetik eredeti természetéből; eszmék és ezek szolgálatában álló törekvések, melyek az egyházat elszakitani akarják az államtól azon kecsegtető ürügy alatt, hogy csak a külön hatáskört szabályozzák, hogy szabadon mozoghasson mindegyik: egyház és állam.

Mi kedves fiaim és testvéreim! ezeket észlelve, látva és tapasztalva, egy perczig sem lehetünk kötelességeink iránt kétségben.

Katholikus őseink rakták le ezen országnak alapjait. Magyarnak alapitották és katholikusnak keresztelték. Püspökeink és papjaink lelkeiben e kettős jelleg öntudata soha ki nem haltés mi büszkén valljuk magunkat az ő utódaiknak. Nekik egyházuk és hazájuk egyenlően drága volt, mi sem leszünk kisebbek. A missiot, a mit ők teljesitettek, midőn nemzetünket a pogányságból a müvelődés terére vezették, nekünk hagyták örökségül és mi ezt minden ellenzés daczára folytatni fogjuk. Ők a barbársággal küzdöttek, mi a művelődés kinövéseivel, melyek egy uj pogányságra vezetnek. Ők idomitották századokon át a magyar jellemet, mely ellenállott ezeréves viszontagságoknak: mi nem fogjuk engedhetni, hogy ez cosmopolitikus irányzatok által megrontva, megszünjék magyar lenni; de éppen ugy nem fogjuk engedhetni, hogy katholikus hiveink hitükben megtántoritva, családi életüknek vallási jellege iránt megtévesztve, egyéni istenes életüktől megfosztva, a vallási és socialis nihilismus karjaiba hajtassanak.

Törekedjünk arra, hogy hiveink megismerkedvén a veszélylyel mely az uj elvekben rejlik, ne legyenek tájékozatlanok a válság természete iránt, a melyen ma a nemzet átmegyen. Figyelmeztessük őket a szószéken, a templom és iskolai hitoktatásban, ne hanyagoljuk el a családi köröket sem, mert itt találja fel az egyház legerősebb támaszát, a hazaszeretet a legbiztosabb menhelyet. Ápoljuk az ifju nemzedékben gondosan az egyház és haza iránti szeretetet, mert ettől függ nemzetünknek egész jövője.

Öleljük szeretettel e sokat hányatott nemzetet keblünkre, hadd érezze, hogy hivebb vándortársat nállunknál nem talál és hogy valamint elődeink azt ezeréves nehéz utjában hiven kisérték: ugy mi is a második ezerévben oldala mellett leszünk; hirdetvén ugyanazon tant, melyet hirdetett első apostoli királyunk, melyre fektette e nemzetnek politikai és társadalmi életét és a mely ennek fejlődésére oly üdvös befolyással volt; hirdetvén ugyanazon hüséget a király iránt, mely a századok folyamán a magyar nemzetben majdnem vallásos ihletséggel párosult, hirdetvén ugyanazon hazaszeretetet, mely nem ismeri a feloniát, de ismeri a kötelességet életünket s vérünket érte adni, hirdetvén a törvény iránti engedelmességet, mert katholikus elv marad mindenkor »non est potestas nisi a Deo«, melyet még akkor sem szabad szem elől téveszteni, midőn lelkiismeretünk egy ép oly fontos törvénnyel állit szembe: »oportet magis obedire Deo, quam hominibus«.

Legyünk hiveinkkel egyek. Égre emelt tekintettel induljunk a második ezredév felé.

LŐRINCZ,
bibornok, püspök.

---

rocskái már átvillogtak itt-ott a lombok nyilásain. Itthon volt, üdvözölte minden fa, minden bokor, de mintha komolyabban integettek volna az öreg tölgyek, persze vénültek egy kicsit azóta, mióta nem látta őket. A tisztás elé került, rózsaillat fogadta mindenfelől; teljes pompájában nyitott százféle virág. Nem lépett ki a tisztásra; a fák között haladt tova lassu óvatos léptekkel. Hangokat hallott ... Hallga!...

Ismét! . . Ketten csevegtek vidám zajjal; két női hang volt. Közelebb ment nehány lépéssel a bokrok között, most egész tisztán hangzott az alkonyi csendben

»Arthur, Arthur!«

Az ő hangja volt ily közel s mégis mily távol tőle! Miért is jött ide?

A rokonokat ezelőtt sem látogatta, az apai hajlék nem vonzotta, valami őrült vágy volt, a mi ide vonzotta delejes erővel. Szerette ezt az asszonyt! Miért éppen ezt?; mi burkolja be előtte ezt az alakot oly kimondhatatlan varázszsal? Szeretett már máskor is: régen, még gyermek ifju volt — az ifju meggondolatlanságával, hevével, — de ily erővel még soha; a lappangó szenvedély izott, forrt lelkében, szeretni!... most értette ennek a szónak a jelentőségét.

A nyári alkony minden varázsával körülölelte.

A közeli erdő, mező s a park virágillata elbóditotta, körülötte az öreg fák regéltek susogó zenével.

A hangulat mámorba ringatta, most ujra hallotta a kedvesen csengő hangot.

Szétnyitotta a bokor ágait s előre lépett. Előtte állt a kastély homlokzata, ott ragyogtak az ismerős szavak. »Isten hozott.«

A vendégszerető nagyapa iratta még fel. Hányszor fogadták a betük örömmel, mikor az iskola falai közül pihenésre hazatért s most mintha gunyosan villogtak volna le uj diszökben. A bokrok fölött már láthatta a terasse uj ezüstfehér oszlopait s a repkénnyel befuttatott barok rácsozatot, a hangokat egészen a közelben hallotta, remegve állt a bokor közepén s figyelt minden neszre, léptek csörögtek az ut kavicsain; valaki jött. Egy női alak jelent meg az ut fordulónál könnyü világoskék ruhában, a nyáresti fény beragyogta bodros hajfürteit, olyan volt mint egy jelenés a tanácsos előtt. Csendesen jött egyenesen felé, szive verését is meghallotta a várakozó félelem csendjében. Ő az, ő az!... A női alak közeledett lassu séta léptekkel s napernyőjével vonalakat rajzolgatott a porond homokjára, megállt egy mirtus bokor előtt s tépdesni kezdte a bokor virágos ágait. Ott állt tehát előtte a kedves lény, mintha aranyos ködbe lenne burkolva, — az első benyomás bódító hatása már foszladozni kezdett, ugy találta, mintha a pajkos elevenségből valamit vesztett volna az asszonyka, mintha komolyabbnak nyugodtabbnak találta volna.

Még mindig tépte a mirtust, mikor a tanácsos csendesen kilépett a bokorból, megakarta lepni. Összeszedte minden erejét, s óvatosan közeledett. Egészen a közelében volt már, nem hallatszott semmi nesz csak a mirtus ágak recsegtek, közelről láthatta a festői termetet; mintha kissé nyulánkabb lett volna? látta a bódító fehér nyakat, a mozgó görög kontyocskát. Mohón szivta magába a levegőt; olyan volt előtte ez a légkör, mintha tündér világban lett volna olyan ez az alak, mint a mesebeli nympha királynő: csábos, ellenállhatatlan! A tanácsos megszólalt:

»Kinek rabolja ezt a sok virágot?«

A nő megfordult, a tanácsos visszahökkent. Hisz' ez nem az asszonyka! Ugyanaz az az arcz, haj, szem, olyan minden; az az ingerlő érdekes tipus, csak az eleven pajkos vonás hiányzik az arczról, mintha az is ott volna — elrejtve; eltakarva egy bus emlék nyomával.

»Azt hiszem, ön tévedt?« — szólt a hölgy lágyan csengő hangon. A tanácsos bemutatta magát, csak most emlékezett vissza, hogy az asszonyka beszélt neki egy növéréről, ki nehány évvel idősebb volt nála, de erre ő nem is gondolt rá, ugy betöltötte lelkét az ő képe. A hölgy csakugyan Irma volt, Kabosné nővére, évekkel ezelőtt menyasszonya volt egy katonatisztnek,

Pável püspök hazafias körlevele a millennium alkalmából.

Pável Mihály valóságos belső titkos tanácsos, nagyváradi gör. katholikus püspök egyházmegyéje lelkészeihez a millennium alkalmával a következő pásztor levelet bocsátotta ki:

Krisztusban kedvelt testvéreim és fiaim! Jól tudják testvériségtek, hogy ez évben lévén a honfoglalásnak 1000-ik évfordulója, intézkedések tétettek, hogy ez év folyamán a millennáris ünnepélyek a lehető legnagyobb fénnyel tartassanak meg. Több egyébb intézkedések között minket legközelebbről érint a hálaadó isteni tisztelet, mely f. évi május hó 10-ikén fog tartatni, továbbá az iskolai ünnepségek, melyek a Nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium f. évi április hó 1-én 7584 szám alatt kelt leiratában f. évi május hó 9-én rendeltettek megtartatni, miglen a magas püspöki kar f. évi február hó 27-én tartott értekezletén utóbbiakat f. évi május hó 17-én határozta megtartatni, — ezen utóbb emlitett ünnepségek megtartása tekintetében alkalmazkodva a magas püspöki kar határozatához rendelem, hogy Testvériségtek a hivatott intézkedéseknek megfelőleg két sz. Misét szolgáljanak, egyiket f. évi május hó 10-ikén, a másikat május 17-én, mely utóbbira vonatkozólag rendelem, hogy az összes tanköteles gyermekek legyenek jelen és áhitattal hallgassák, buzgó imát rebegvén és szent egyházi énekeket énekelvén. Továbbá, mennyiben a Nagyméltóságu vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszterium idzett rendeletében az iskolai ünnepélyekre vonatkozólag az isteni tiszteleten kivül, melylyel az ünnepély kezdetét veendi, még más meghatározott ünnepélyes ténykedéseket is előirt, melyek Testvériségtekkel a kir. tanfelügyelőségek utján fognak közöltetni, — rendelem, hogy azokat is anyagi helyzetük és egyébb körülményeiknek megfelelőleg teljesitsék. Valamint rendelem azt is, hogy ezen millenáris ünnepélyességek emlékezetére a Nagyméltóságu vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszterium f. évi márczius 22-én 704. eln. szám alatt kelt leiratához képest tartós életü fák. u. m. tölgyek, szilfák stb. ültetessenek, melyek helyett a mi hiveinkre nézve czélszerübb, ha különböző faju és tartós életü gyümölcsfák fognak ültettetni. Nagyvárad, 1896. április 10. Pável Mihály nagyváradi gör. szert. kath. püspök.

Luegert ismét megválasztották.

Mint bécsi levelezőnk telegrafálja, Luegert ma ismét megválasztották Bécs polgármesterévé ami a bécsi polgári klubnak egyhangu határozata után a melyben a polgármesteri székre ismét Luegert jelölték előrelátható volt. E tény egyszersmind megczáfolja azon híreszteléseket is, a melyek szerint az antisemiták és a Badeni kormány között egyezmény jött volna létre és Lueger jelölését elejtették volna. Luegernek megválasztatása nagyon is megneheziti a Badeni kormány helyzetét, a menynyiben ha eddigi eljárását követve Ő Felségének ismét nem ajánlja Lueger megerősitését, csak növeli az egész Ausztria lakói között a politikai és társadalmi ellentétet.

*

Bécs, április 18. (Saj. tud. táv.) Lueger választóihoz, kik a megválasztás alkalmából nála tisztelegtek, beszédet intézett, a melyben hevesen kikelt a magyarok ellen, a kik szerinte illetéktelenül bitorolják az Ausztriára való befolyást.

Hir szerint a Badeni-kormány eddigi álláspontját megtartja és Ő felségének azt tanácsolja, hogy Lueger megválasztását ne erősitse meg.

A millennium törvénybe iktatása.

A miniszterelnök értekezletre gyűjtötte össze a képviselőházi pártok vezetőit, hogy megbeszéljék, mikor és miképen menjen végbe az ezéréves fenállásunk emlékének megörökitéséről készült törvényjavaslat képviselőházi elfogadása. Hosszabb tanácskozás után abban történt a megállapodás, hogy a javaslat az appropriaczionális vita megkezdése előtt tüzessék napirendre, a melyet ezuttal kizárólag ez a tárgy foglaljon el. A képviselők ezen az ülésen fekete ruhában jelennek meg, s a javaslatot egyhangulag, minden felszólalás nélkül elfogadják. Nyomban ezután ülést tart a főrendiház is, mely hasonló néma ünnepélyiséggel járul hozzá a javaslathoz.

Állami munkaközvetités.

A kereskedelmi miniszterium az állami munkaközvetitést akarja nálunk meghonositani és pedig egyelőre Budapesten. A miniszterium a hatósági munkaközvetités különböző módjait még a mult évben tanulmányoztatta az állami iparfelügyelőséggel s ennek jelentése alapján tervet dolgoztatott ki egy központi mukaközvetitő intézet iétesitésére. A terv szerint a közvetités végrehajtója a postaintézmény volna és pedig oly formában, hogy a munkaadók az üresedésben levő állásokat, a munkakeresők pedig neveiket és lakásczimüket ingyen kapható és portómentes blankettákon a posta-hivatal tudtára adnák, mely azután a czimeket jegyzékbe foglalná s kinyomtatná és az üresedésben levő állások jegyzékét a munkakeresőknek, a munkakeresők jegyzékét pedig a munkaadóknak naponként kora reggel kézbesittetné. Mindez az eljárás dijtalanul történnék. Az ily alapon kidolgozott javaslat most a budapesti postaigazgatóságnál van, mely legközelebb felterjeszti véleményadását a miniszteriumhoz.

Krieghammer lemondása.

A félhivatalos czáfolatok ellenére is egyes körökben hitelre talál Krieghammer hadügyminiszter lemondásának hire. Bécsi tudósitónk információja szerint a lemondás elhatározott dolog. A hadügyminiszter csak az idei delegácziók végét várja be s azután benyujtja lemondását. Utódjául Hold Sándor lovag altábornagyot emlegetik. Leköszönésének okát hir szerint a hadügyi költségvetésben felmerült differenciákban kell keresni. — A »Neue Freie Presse« szerint még szándékában sincs a hadügyminiszternek lemondani. Krieghammer az utóbbi időben sokat szenvedett heves influenzája miatt és azért nem vehetett részt sem a schmelzi diszszemlén, sem a német császár tiszteletére adott udvari ebédeken. Nagyon sok munkát ád a miniszternek a májusi előléptetés is, ami szintén annyira megviselte, hogy orvosai pihenőt ajánltak neki. Krieghammer legközelebb a délvidékre megy és a delegácziók megnyitásáig nem tér vissza.

A szövetkezeti törvényjavaslat ellen.

A hazai önállóan működő hitelszövetkezetek küldöttsége — tegnap volt az igazságügyi miniszternél s kifejtette aggodalmait a Nagy Ferencz dr.-féle javaslat intézkedései ellen. A miniszter ugyan nem adott érdemi feleletet a deputáczióinak, de mint értesülünk — a miniszteriumban már elhatározott dolog, hogy nem a Nagy-féle javaslatot veszik a kidolgozandó törvényjavaslat alapjául, hanem azt a tervezetet, melyet Wekerle miniszterelnöksége alatt a pénzügy-miniszteriumban kidolgoztak volt.

---

kit nehány héttel az eljegyzés után ostoba összeszólalkozás miatt párbajban meglőttek. Azóta visszavonult; hol egyik- hol másik rokonához. Mióta Lenke férjhez ment mindig itt lakott Kaboséknál.

A tanácsos nagyon örült annak, hogy megismerte, mintha lelki nyugalmát állitotta volna helyre ez az ismeretség. Mikor az asszonykát csakugyan viszont látta a szenvedély nem lobogott olyan hatalmas lánggal lelkében mint mikor először viszontlátni vélte, — olyan különös volt ez, maga sem tudta megérteni mi történik vele; érezte, hogy jól érzi magát ebben a körben, nem érez féltékenységet sem mint azelőtt, mintha megoszlott volna szerelme a két nőtestvér között, mintha nem is szerelem lett volna az a mit érez csak bensőbb sympathia. Azután egészen józan lett, megszokta társaságukat. Kabosékhoz vendégek is jártak. Hollósyt belevonták mindenütt a társaságba, a fesztelen kör, a női társasággal való érintkezés által régi kedélyét is visszanyerte, lassanként hozzá szokott ahoz a gondolathoz, hogy Irma méltó arra, hogy felesége legyen; hivatva érezte magát arra, hogy eloszlassa a leány lelkéről első szerencsétlen szerelme komor felhőjét. Midőn később bájos tennis partnerének — mert Hollósyt mindig Irmához osztották be játék közben — sok discretül elleplezett szép tulajdonságát megismerte, igazán megszerette józan, higgadt, gyengéd szerelemmel.

Sokszor visszagondolt másik szerelmére, de hát szerelem volt-e az, vagy csak lidérczfény? Szerette ő azt az asszonyt, vagy csak olyan futó láz volt az egész; introductió, — az igazi motivumok később pendültek csak meg.

Egy szép nyárutói napon ismét összeverődött a tennis compania a vidék »high-lief«-jéből. Ozsonna után szétszóródott a társaság a park árnyas utain, bizalmasabb csoportokot képezve. Irma Hollósyval sétált az öreg platánok, tölgyek árnyékában, nem szóltak egymáshoz egy szót sem, mintha mindketten — vártak volna valamire. Ezalatt kiértek ismét a tisztásra, a terrasse közelébe Kabosné még fent intézkedett az ozsonna maradványainak eltakaritása fölött, most lefutott a lépcsőn s elibök jött vig menuette lépésekkel:

»Önök is igen, igen? — kiáltott messziről — garde de dame nélkül? Majd adok én maguknak — eközben elibök ért folyvást csevegve, pajkosan gesztikulálva. — Ez a tennis rendkivül előnyös a kis nyilasnak, a terrasse-ról takarva mitikai ismerettel kisértem figyelemmel, hogy miként fejlődik ki a haditerv: Bakonyi Sárikával, egy pár perczig látom őket, eltünnek, Szirmay karján Melanieval, oh a kis márványszivü hajlik már ő is, látom őket nehány pillanatig s ők is eltünnek a jó öregfák között. Hja a tennis!

S ön uram? hölgyem . . . önöket is láttam, önök is eltüntek?! Nos történt valami? . . . Ej, ej! azok az öreg fák olyan rejtélyesen susognak, discrét szemtanuk, annyi igaz! . . . Nem felelnek? ez már fél bizonyság. Rajta vannak kapva mint én egyszer kis iskolás leány koromban, rajta értek bennünket a megyszedésen, tudod Irmuskám otthon a gyümölcsös kertben . . . egyik bakfisch szerelmem korában történt. Mama jött, biztosan látott valamit. Piros volt az arczom »a megytől!« mondtam mamának andante, piros volt a fülecském »a megytől!« mondtam forte, de piros volt ám az ajakam is »a megytöl!« pityeregtem crescendo fortissime . . . Magok is megyet szedtek ugy e?«

»Milyen bohókás vagy te Lenke« — szólt Irma.

»Maga is szerelmes tanácsos ur? nos ki vele!«

»Ha Irma is ugy akarja hát igen!«

»Bravó! Most itt hagyom magukat; megyek a másik párhoz, még kinövi magát a Kabosék portája szerelemszövő édenkerté!«

Az asszonyka elfutott. A tanácsos ott maradt Irmával s megfogta a leány kezét, ennek pirban égett az arcza, a tanácsos igy szólt:

»Ha akarja édes Irma komolyan mondtam a mit mondtam.«

»Akarom!« Egy könycsep rezgett a tiszta szemekben s az árnyba boruló lombok mintha helyeslőleg bólintgatlak volna.

Pagliacció.

Kényszer-nyugdijazás.

Mint a M. H. jó forrásból értesülünk, a hadügyminiszterium ugynevezett »Rezervat-Befehl«-el (bizalmas parancs) utasitotta a hadtestparancsnokságokat, hogy mindazokat a tiszteket, akiknek már van negyvenéves szolgálati idejük, szólitsák fel nyugdijazásért való kérvényük beadására.

A hármasszövetség megujitása és az oroszok.

A hármasszövetség megujitásáról szárnyra kelt hireket, mint egy Pétervárról Londonba érkezett távirat jelenti, az oroszok nagy nyugalommal fogadták. A franczia és orosz szövetséget Pétervárott a béke biztositékának tekintik. Azt is remélik, hogy mindazokban a kérdésekben, a melyekben a német és orosz érdekek azonosak lesznek az orosz érdekkel, Németország befolyásolni fogja Ausztria-Magyarország és Olaszország politikáját Oroszország és Francziaország érdekében.

Agliardi.

A Rómában megjelenő »Italia« azt a hirt közli, hogy ms. Tarnassit a pápa ki fogja nevezni bécsi nunciussá. Tarnassi már ismert alak a bécsi udvarban, mert korábban, Galimberti nunczius idejében uditore volt a bécsi nunciaturában, s mint ilyen ugy az udvarban, mint a diplomaciai testületben kedvelt ember volt. Ezzel szemben a római Stefani-ügynökség azt jelenti, hogy a pápa Agliardi bécsi nuncziust azért idézte Rómába, hogy megbizza azzal, hogy őt az orosz czár koronázásánál mint rendkivüli követ képviselje. Agliardi e megbizás teljesitése után visszatér Bécsbe, hogy a junius hóban megtartandó konzisztórium után, a melyen más nunciusokkal együtt őt is bibornokká fogják kinevezni, a király kezeiből vegye át a biboros kalapot. A bécsi klerikális Vaterland jelentése szerint távollétében Locatélli fogja mint chargé d'Affaires a bécsi nunciatura ügyeit vezetni.

A Neues Wiener Tagblatt ma a következőket jelenti:

Politikai körökben beszélik, hogy tegnap, midőn báró Bánffy miniszterelnök gróf Goluchovszki külügyminiszternél volt látogatáson, Agliardi pápai nunciust jelentették be. Báró Bánffy előzékenyen fölkelt, hogy távozzék és a nunciust ne várassa sokáig. Az előszobában találkoztak egymással s Agliardi a következő szavakkal szólitotta meg Bánffyt:

— Jöttem, hogy elbucsuzzam. Rómába utazom.

— Hiszen ez teljesen váratlanul jött, viszonozta Bánffy meglepetve, — tegnap ön erről még nem tudott.

— Ugy van, volt a felelet, — ma érkezett meg Rómából a meghivás, melynél fogva rövid időre oda kell utaznom.

— Remélem, szólt Bánffy udvariasan, — viszontlátjuk egymást!

— Magam is remélem, hogy nemsokára ismét lesz szerencsém, válaszolta a nuncius, mire barátságos köszöntés után elváltak egymástól.

A mi katholikus körünk.

Ünnepe van ma Szt.-László városának, ünnepe a magyar katholiczizmusnak! . . .

Mire még egyet fordul tengelye körül öreg földünk, akkorára már fellesz szentelve, meg lesz ünnepélyesen nyitva kath. érdekeink fellegvára, Apácza-utczai fényes pantheona.

Egy agg főpap áldott jó szive, egy hitbuzgó kath. főúr, egy hazája szabadságáért harczolt kanonok, és a hitükért valamit még tenni is kész nagyváradi polgárok százainak lángbuzgalma hozta létre e kört.

De vajjon mikor ezt az áldozatot meghozták vallásukért, nem vétettek-e ez által egy ép oly szent kötelesség — hazájuk ellen ?

Valjon az a háromszázhuszonhárom kath. kör, amely Lévay Imre kegyesrendi tartományfőnök kezdeményezésére 1889. óta a Kárpátoktól le az Adriáig, a székesfőváros palotáitól a legelhagyatottabb község meszeletlen és padolatlan olvasóköréig, a »kath.-ok tömörülése, a kath. öntudat felébresztése, a vallás erkölcsi szellem terjesztése, a kath.-ok anyagi, szellemi és társadalmi jólétének előmozditására« alakult, nem idézte-e elő a nemzeti separatizmust, a társadalomnak felekezetek szerint való tagolását, nem támadta-e meg a nemzeti egységet, nem gyengitette-e a magyar faj erejét.

Más szóval van-e szükség ezekre a kath. körökre, s nem veszedelmesek-e azok ? . . . . Mert átkozott legyen az a kéz, amely a haza oltárából csak egy követ is elemel azért, hogy azzal bár a vallás oltárát erősitse meg! . . .

*

Kérdés, van-e szükség ezekre a kath. körökre ?

Egy atya halálát közelegni érezvén, magához hivatá gyermekeit; egy vesszőcsomót tett eléjük és felszólitá őket, hogy erejüket kimutatandók törjék szét.

A gyermekek a legidősebbtől a legfiatalabbig egymásután mérkőztek a vesszőcsomóval, de széttörni egyiküknek sem sikerült. Ekkor az atya szétbontá a csomót és egyenkint ketté töré a vesszőket.

— Lássátok, úgy mond, magatokban, szétszórtan gyengék, tehetetlenek vagytok, de együttvéve, oly erőt képviseltek, mely minden emberi számitást meghalad.

Ime szép allegorikus képe e példázat a közmondásnak: »Concordia resparvae crescunt, discordia maximae dilabuntur!« — szép symbolum a magyar katholiczizmus jelenlegi állapotának! . . . .

Ilyen emberkévékre, kath. körökre van nekünk égető szükségünk, mert egyházunk hierarchikus szervezeténél fogva nincsen sem autonomiánk, sem prebyteriális rendszerünk, mint a többi összes hazai vallásfelekezeteknek, nincs semmink, ami bennünket összehozna, semmi terünk, hol egymással érintkezhetnők, semmi intézményünk, mely érdekközösségben összetartson. Már pedig köztudomásu dolog, hogy az egységben van az erő! . . .

A kicsiny porszemet kénye-kedve szerint dobálja szárnyain a haragos szellő, de ha porszem porszemhez tapadva körgáttá alakul, daczolni kész a folyam s a tenger hullámóriásaival. A rét lenge nádszálát a legkissebb szellőfuvalom is képes megingatni, de a rét nádsövényét a haragvó ég vihara sem.

Össze nem tartva gyengék vagyunk, összetartva oly erőt képviselünk, a melyen, a pokol kapui sem győzedelmeskedhetnek ! ! . . .

Vegyünk csak egy konkrét példát a közel mult történetéből !

A mig a kath.-ok szervezve nem voltak Németországban, addig májusi törvényeket hoztak ellenük. Növendékpapjaikat besorozták katonáknak, szerzetesrendjeiket kitiltották az országból, az egyházvagyont saecularizálták, a hitoktatókat az iskolákból kitiltották, úgy hogy azok, mint mai napig is fenállanak e szomoru állapotok Olaszországban, kénytelenek voltak tanitványaikat az utczán összeszedni, s a templomokba vive katekhetizálni. De mihelyt tömörültek és egy Windhorst szelleme kath. gondolkozást és társadalmat teremtett, azonnal zavarba jöttek az egyház üldözői, s a rettenetes vascancellár — Bismarck kénytelen volt az egyház fejével, majd meg a kath. párttal alkudozásokba bocsátkozni, kénytelen volt, mint mondanni szokás, Canossába menni . .

Kérdés továbbá nem veszélyesek-e ezek a kath. körök a közjóra és hazára? Nem sértik-e más vallásfelekezetek jogait?

Erre a kérdésre határozott nemmel felelhetünk.

A kath. körök nemzeti szinű trikolorjára e két szó van felirva: Isten és magyar haza ! s erről bárki is meggyőződhetik, ha átlapozza, a nváradi kath. kör jóváhagyott alapszabályait, a hol is az I. fej. 3 §-ában és az V. fej. 29 §-ában a kör egyik czélja: »a hazaszeretet ébresztése és a hazafias irányú közmüvelődés,« s azért azon esetben, »ha a kör működése nemzet ellenes törekvést árulna el, feljogositatik a magyar kir. kormány képviseletében a belügyminiszter a vizsgálat elrendelésére, illetve a kör felosztathatására.« Láthatjuk tehát, hogy a nemzeti separatizmus, felekezetek szerinti csoportosulás, a magyar faj gyengitése, a nemzet erejének megosztása, centralizmus, aulikus törekvések s a többi vádák, miket minden alap nélkül felhozni szoktak, nem egyebek, mint hangzatos dajkamesék.

Minden politikai irányzat távol áll e köröktől és hitünk szerint az lenne e körök legbiztosabb halála, ha politikai tendenciákkal hoznók őket kapcsolatba.

Ezen a m. kir. belügyminiszter által jóváhagyott kath. körök más vallású polgártársainktól nem igényelnek sem anyagi, sem erkölcsi támogatást, nem kivánnak semmi mást csak egy kis türelmet, egy kis tisztességes és igazságos elbirálást.

Bánffy Dezsőt senki se itélte el közülünk azért, mert mint felekezetének egyik főgondnoka, Kossuth temetése alkalmával Kolozsvára utazott, de elitélte azért, mert megszökött a nemzeti gyász elől.

Tisza Kálmánt, a ki a Dunántúl legkisebb községébe is leutazik, ha felekezete érdeke úgy kivánja, nem hogy gáncsolnók, de épen ezért tisztelettel hajlunk meg előtte.

Ki ne emlékeznék még jó Péchy Tamásunk »idegeire,« a ki képviselőházi elnök korában fölötte izgatott volt mindannyiszor, valahányszor vallása kerületi gyülésére kellett útaznia, hogy elnökölhessen ?

A mi a protestánsoknak szabad az talán nem lesz bűn az egykor uralkodó vallásnak „a vita religió"- nak sem? ! . . .

*

Mi a magunk részéről szeretnők ma a sorsnak könyvét felnyitni, s megtudni, mi van e kath. körökről benne megirva.

Valjon sikerülni fog-e ezredéves magyar társadalmunkat a kereszténységelvek szerint rekonstruálni, sikerül-e annak a társadalmi anarchikus harcznak, melyet a ki csak keveset lát a jövőbe, küszöbön levőnek talál, elejét vágni; vagy csak egy szines szappanbuborék, egy játszi délibáb, egy futó szivárvány marad-e a mi lelkesedésünk ?...

A jövő Isten kezében van !.. ○

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Április 18.

Elnök: Berzeviczi Albert.

Jegyzők: Josipovich Géza, Schober Ernő, Illyés Bálint.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső br., Lukács László, Dániel Ernő.

Elnök délelőtt 10 órakor nyitja meg az ülést.

Hitelesitették a mult ülés jegyzőkönyvét.

Vlassics Gyula közoktatásügyi miniszter: Bemutatja a Hunyadi-levéltárnak a bajor levéltárból való beszerzésére vonatkozó jelentést.

A közoktatási bizottságnak adják ki.

Molnár Béla: A kérvényi bizottság előadója: Bemutatja a kérvények 23. és 24. sorjegyzékre vonatkozó jelentést.

Napirendre fogják tüzni.

Bölönyi Ödön: Beterjeszti a gazdasági bizottságnak a millenniumi költségekre vonatkozó jelentését.

Interpellációt jelentett be Urányi Imre a genuai vám-visszatérités tárgyában.

Az ülés végén fog megtétetni.

Következik a napirend:

A pénzügyi tárcza költségvetésének tárgyalása. A részleteknél

az „Egyenes adók" részleténél szól:

Szacsvay Sándor: Megvilágitja a mai adórendszer tarthatatlanságát s kifogásolja az adók czélszerütlen beszedését. Kifogásolja a pénzügyi kormány politikáját, mely nem fordit kellő gondot az országnak főleg közgazdasági érdekeire. Nem tudják harmoniába hozni a földnek, a tőkének és a munkának a jövedelmezőségét. Kifogásolja azt is, hogy a kormány mindig az igéretek mellett marad. Igy már Wekerle megigérte, hogy a földadókról kimutatást fog a Ház elé terjeszteni, de a kimutatás még ma sem jött meg. A tételt nem szavazza meg.

Sima Ferencz: Kifogásolja, hogy a kormány legalább a földadóra nézve nem hoz be uj rendszert adózásunkba s a földadót nem szállitja le, főleg most, mikor mezőgazdasági terményeink oly alacsony árakon állanak. Mert egészen mások a viszonyok most, mint voltak akkor, mikor a katasztert elkészitették; akkor 20 frt volt a buza ára, most 6 frt. Nagyon megcsappant a föld jövedelmezősége s már nagyon méltányos volna, ha a földadót leszállitanák. A földadó mai kivetése mellett igen nagy terhet ró a gazdákra. Határozati javaslatot nyujt be, melyben utasittatni kivánja a kormányt, hogy a földadó leszállitására és az egyenes adók rendezésére nézve még ebben az ülésszakban nyujtson be törvényjavaslatot. A tételt nem fogadja el. (Helyeslés a bal és szélsőbaloldalon).

Lukács László pénzügyminiszter: Ezuttal csak ismételheti azt, amit már két izben is elmondott az egyenes adókra nézve.

Már összehivta a szaktanácskozmányt, mely ezekről a kérdésekről fog tanácskozni s a tanácskozmány tagjainak meghallgatása után törvényjavaslatot fog benyujtani az egyenes adók reformját illetőleg. A mi pedig a földadót illeti, arra nézve már elődje, Wekerle dolgozott ki egy javaslatot, melynek alapelveit szóló is helyesli. Kéri a Sima határozati javaslatának mellőzésével a tétel elfogadását. (Helyeslés a jobboldalon.)

A Ház a tételt megszavazza, a határozati javaslatot mellőzi.

A *„kereseti adó"* tételénél szól:

Ugron Gábor: A miniszter beszédében ellenkezésbe jött önmagával, t. i. a beszédje elején helyeselte a földadó leszállitására vonatkozó kérelmet, később pedig azt még korainak találta. Olyanformát is mondott a miniszter, mint az adó reformról szóló törvényjavaslatot már be is terjesztette volna, de a Ház azt még nem vehette tárgyalás alá. Kérdi, hogy miféle nagy munkát végzett eddig a Ház. Igazat ad Simának és Szacsvaynak abban, hogy a földadó tárgyalásába nem akar addig belemenni, amig nem látják, hogy milyen kulcs szerint akarják kivetni a földadót. A tételt nem fogadja el.

A Ház a tételt megszavazza.

A *„regále jövedelmek"* tételénél szól:

Ugron Gábor: Amily nagy haszna van a regále megváltásokból az államnak és a bérlőknek, ép oly nagy mértékben van kitéve a fogyasztó közönség zsarolásnak és zaklatásnak. Nem helyeselheti azon adózási rendszert, mely a bérlőknek biztositja a legnagyobb hasznot. Kifogásolja, hogy a bérleteket nem nyilvános árverések utján adják ki, hanem a pénzügyigazgatóságok létezése szerint osztják ki. Igy aztán nem csoda, ha az adózók és fogyasztók a bérlőkkel szemben sohasem nyernek igazságot s teljesen ki vannak téve a bérlők kapzsiságának. Minthogy a pénzügyi kormányban nem lát garanciát arra nézve, hogy a regále bérletek körüli anomáliákat orvosolni fogja, a tételt nem fogadja el.

Lukács László pénzügyminiszter: Ugronnak azon állitása, hogy a kormány a regále megváltásával szabaddá akarta tenni a szesz forgalmát, teljesen hamis. Kimutatni igyekszik ezután, hogy a regále megváltásából a fogyasztó közönségre semmi kár sem hárul. Nem áll az sem, mintha a regále bérletek kiadásánál a kormány a községeket mellőzné, sőt épen ellenkezőleg első sorban mindig ezeket tartják szem előtt. Kéri a tétel elfogadását.

Ugron Gábor személyes kérdésben szól s félreértett szavait igazitja helyre.

A Ház a tételt elfogadja.

A millennium ünneplése a nagyváradi I. szert. egyházmegyében.

Magyarország fennállásának ezredik évfordulója alkalmából dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspök a következő rendeletet adta ki:

I. Jövő hó 10-én, vagyis husvét után V-ik vasárnapon, székesegyházunkban és egyházmegyénk minden önálló lelkészséggel biró egyházában »Te Deum«-mal kezdődő ünnepélyes hálaadó istentisztelet tartandó (missa votiv. solemnis de Ss. Trinitate cum oratione sub una conclusione pro gratiarum actione *Deus cujus misericordiae* . . .), melyre a hatóságok és hivatalok meghivandók. Felhatalmazzuk azonban a plébános urakat, hogy a helyi körülményekre, illetőleg a helybeli hatóságok illetve elüljáróságok megállapodásaira tekintettel, ezen hálaadó istentiszteletet — a sz. misére nézve az egyházi szabványok megtartásával, — más napon is tarthassák.

II. Felhivjuk az egyházmegyei két katholikus tanitóegyletet, hogy a nagyméltóságú magyar kath. püspöki karnak megbizásából méltóságos s főtisztelendő dr. báró Hornig Károly veszprémi megyés püspök ur vezetése alatt Budapesten, f. é. julius 7., 8. és 9-ik napjain tartandó congresszusára a magyarországi katholikus tanitóknak, egy-egy képviselőt válaszszanak s ezek nevét jövő hó 20-ig az egyházmegyei hatósággal közöljék.

III. Teljes mértékben méltányolván és osztván a vallás és közokt. m. kir. nagyméltóságú minister urnak alább közölt nagybecsü intézvényében kifejtett fölfogását, a haza ifjuságának, mint a jövő letéteményesének részvételéről az ezredéves ünnepben; erre vonatkozólag következőleg intézkedünk:

1. A főhatóságunk alatti összes népoktatási intézetekben folyó évi május hó 17-én, vasárnap, hálaadó isteni tisztelettel egybekötött, az igazgatók, illetve a plébánosok és tanitók által vezetendő millenniumi iskolai ünnepségek tartandók.

2. Az ünnepély, ha az idő engedi, szabadban, különben pedig a tanteremben a plébános, tanitók, mindkét nembeli összes tankötelesek (beleértve az ismétlőket is), az iskolaszék tagok, a községi előljárók és a szülők jelenlétében tartandó meg; kik ezen alkalomra a tanitók, esetleg a gyermekek, lehetőleg azonban a szószékről, a plébános urak által előre meghivandók.

3. Ezen alkalomra az iskola és tanterem belsőleg ugy, mint külsőleg megfelelő módon, nemzeti zászlókkal, zöld galyakkal, virágokkal stb. lehetőleg földiszittessék.

4. A gyermekek ezen alkalomra lehetőleg ünnepiesen öltözködjenek. A leánykák virágkoszoruval fejükön és nemzeti szinü csokorral, vagy szalagokkal legyenek felékesitve.

5. A meghatározott ünnepély napján a gyermekek az iskolába gyülekeznek s onnét sorakozva, a hol van, saját iskolai lobogójuk és, avagy nemzeti zászló alatt vonulnak a templomba az istenitiszteletre.

6. A hálaadó isteni tisztelet alatt Urfelmutatás előtt »Óh Isten szent fölségedet«, Urfelmutatás után az »Imádunk szent Ostya« két első versszakát, Agnus Dei után pedig a »Nyujtsd ki mennyből« kezdetü énekeket zengjék a gyermekek. Amennyiben azonban más megfelelő sz. énekeket jobban tudnak a gyermekek, e tekintetben változtatás tehető.

7. Az isteni tisztelet után a gyermekek amint jöttek, szép rendben ismét visszamennek az iskolába, hol a meghivott közönség és szülők előtt a tanitó felolvassa a honfoglalásról és a magyar nemzet ezeréves életéről összeállitott ·|. mellékelt értekezést, avagy ilyen keretben és szellem ben irt saját értekezését.

8. A felolvasás után Vörösmarty »Szózatá«-nak első versszakát együttesen éneklik el a résztvevők. A többi versszakokat pedig egyik ismétlő, tehát serdültebb tanköteles szavalja el ihletséggel s midőn e szavakhoz ér: »Ez a föld stb.« a haza iránti hűség és szeretet külső kifejezése végett is a tanteremben kifüggesztendő és feldiszitendő Magyarország térképére mutatva, azt megérinti kezével s aztán a többi versszakokat végig szavalja.

9. Ezt követi a gyermekek által itt előszámlált hazafias és történelmi tárgygyal biró költemények előadása és elszavalása, fölváltva fiuk és leányok által. E költemények azonban csak olyanok legyenek, miket a gyermek kedélye átérzeni tud, s mik a gyermekben a haza iránt tartozó szeretetet és lelkesedést fölébreszteni képesek.

10. Az ünnepély záradékát képezze a magyar »Hymnusz«-nak eléneklése. Hogy a gyermekek ihletséggel gondoljanak vissza és annak emlékét sziveikben megörökithessék, az iskola egyik legjobb tanulója lelkesitő rövid beszédet mond.

11. Ezután a plébános felhivja a jelenlevőket, tüzetesen pedig a gyermekeket, hogy összetéve kezeiket, emeljék fel Istenhez sziveiket s vele együtt hangosan utánmondják az ő nevükben s helyettük általa elmondandó rövid imát.

12. Ha valahol a közelben történelmi leg nevezetes hely, épület rom vagy tér volna, a gyermekek nemzeti lobogó alatt, az ünnepély befejezte után oda kivonulhatnak és onnét a tanitó által tartandó buzditó, hazafias, de rövid beszéd és a »Szózat« eléneklése után hazatérhetnek s ezzel az ünnepély bezáratik. Ez a körülményekhez képest, valamelyik következő délután tartható majálisszerü kirándulással köthető össze.

13. A nem magyar ajku népiskolákban szintén megtartandó a milleniumi iskolai ünnepségek itt közlött tervezete; de a történelmi előadás, a szavalmányok, a gyermek társaihoz intézett rövid beszéde és a végső ima, az iskolában divó nép nyelvén mondatnak és adatnak elő. — Óhajtandó, hogy szavalmányokul csak valláserkölcsös, de egyuttal hazafias irányu és szellemü költemények használtassanak, ha másként nem, a közlöttek jól sikerült forditása vehető igénybe. Hasonlóan az iskola nyelvére lesznek szabatosan átforditandók a fennemlitett darabok is, t. i.: az értekezés, a végső ima stb., hogy az ünnepély ugy a magyar, mint a nem magyar ajku iskolákban egyöntetü és egyforma legyen.

14. Óhajtandó, hogy ezen ünnepélyes alkalomra dicsőségesen uralkodó szent atyánk XIII. Leó és apostoli királyunk I. Ferencz József arczképei beszereztessenek és feldiszittessenek. Intézkedett az országos kath. tanitói közgyülést rendező bizottság, hogy ezen alkalomra a bold. Szüz, hazánk védasszonyának és szent István első apostoli királyunk arczképeivel diszitett és 896—1896 felirattal ellátott érmek és képecskék készittessenek és álljanak rendelkezésre, melyek az ünnepség napján a gyermekek között kiosztathatók lesznek. Hol és minő árban lesznek kaphatók ezen érmek és képecskék, hirlapilag fog közzététetni.

15. A szükséges költségek fedezhetők: vagy az iskolák pénztárából, de szigoru tekintettel ennek képességére, vagy kérhetők a községek pénztárából is. Esetleg a gyermekek járulhatnak a költséghez némi kis összeggel. E mellett, ha a szükség ugy hozza magával, igénybe vehető nemes és jólelkü adakozók hozzájárulása. Végre, tán gyüjtés által is beszerezhető lesz az e czélra megkivántató pénzösszeg,

16. Ott, a hol lehet és alkalom kinálkozik, az iskola udvarán, előtt, vagy más alkalmas helyen, néhány tölgy, hárs, szil vagy egyéb századokig élő fa ültettessék a *millénium emlékére*. Erre vonatkozólag a vallás és közokt. m. kir. nagyméltóságu minister urnak 704 1896. eln. sz. nagybecsü intézvényeit alább irányitó tájékoztatásul azzal közöljük, hogy tekintettel arra, hogy ezen faültetés őszszel sokkal könnyebben és sikeresebben eszközölhető, mint a nagyon előre haladott tavaszi időben, tekintettel másfelül arra, hogy a f. egész évre kiterjed a millennium: ezen emlékfaültetések általában őszre hagyandók, kivéve azon helyeket, a hol a kedvező helyzet lehetővé teszi a sikert igérő mostani ültetést Azonban a történt vagy tervbe vett ültetések jövő hó 25-ig az egyházmegyei hatóságnak jelentendők.

17. Ott, ahol lehet, ezen alkalomkor a gyermekek között valláserkölcsös és hazafias könyvecskék osztogattassanak. Ezen könyvecskék nagy választékban kaphatók és beszerezhetők a Szent-István-társulatnál.

18. Az iskolai millenáris ünnepélyt vezető és rendező plébános és tanitó urak az ünnepély megtartásáról, a lefolyt programm fölsorolásával, emléklapot szerkesszenek és azt az iskolaszéki tagok és előljárókkal aláiratva, a ker. tanfelügyelő urak utján, az egyházmegyei hivatalhoz beterjesszék.

19. Elvárjuk az iskola-igazgató lelkész és tanitó urak jól ismert hazafias buzgóságától, hogy ezen iskolai ünnepélyek a lehetőséghez képest minél sikerültebbek lesznek.

TÁJÉKOZTATÓ.

»	18.	A városi jogügyi és vizvezeték épitő bizottság együttes ülése, d. u. 3 órakor.
Április	19.	A Szigligeti-társaság rendes évi közgyülése.
»	19.	A biharmegyei és nagyváradi nőegylet évi közgyülése d. e. fél 11 órakor.
»	19.	A nagyváradi kathol kus kör ünnepélyes megnyitása és diszvacsorája.
»	19.	A várad-velenczei népkör rendkivüli közgyülése.
»	20. 21.	Községi jegyzővizsga Biharvármegye székházán.
»	22—23.	A berettyó-körösi vizszabályozó társulat közgyülése.
»	22—25.	Fősorozás a tüzoltó őrtanyán.
»	26.	A nagyváradi polgári kör évi közgyülése és társas vacsorája.
»	26.	A nagyváradi kereskedelmi kórodaegylet közgyülése d. u. 3 órakor.
Május	2.	A nagyváradi szinkör megnyitása.
»	2.	A millenniumi kiállitás ünnepélyes megnyitása Budapesten.
»	2.	Pályázati határidő a nagyváradi tüzér laktanya épitésére, d. e. 9 óráig.
»	9.	Középiskolák ezredéves ünnepélye.
»	10.	Ezredéves hálaadó istentisztelet a nagyváradi templomokban.
»	12.	Nagyvárad város millenniumi diszközgyülése.
»	12.	Biharvármegye millenniumi diszközgyülése.
»	31.	Az ezredéves évforduló ünneplése a nagyváradi jogakadémián.
Junius	8.	Koronázási évforduló.

UJDONSÁGOK.

* **Uj főispán.** Dr. gróf Jankovich László főszolgabirót Ő felsége Zala megye főispánjává nevezte ki.

* **Ebéd a bibornoknál.** Ő emeninenciája dr. Schlauch Lőrincz bibornok püspök tegnap a „Katholikus Kör“ világi elnökének gróf Batthány Józsefnek tiszteletére ebédet adott, melyen jelen voltak: gróf Batthyány Józsefné született Kornis Antonia grófnő, Batthányi József, Grám Szilveszter, Gyalokai János, Géczy Lajos, Schlauch Nándor, Bereczky Sándor, Böszörményi Géza, Dencs János, dr. Schveiger Ede és az udvari papság. Ebéd alatt a bibornok szivélyesen üdvözölte és éltette vendégét, mire gróf Batthyány József a házigazdát köszöntötte fel, s viszont a bibornokot éltette.

* **Kitüntetett egyetemi tanárok.** Ő felsége a király dr. Bókay Árpád egyetemi nyilvános rendes tanárnak és dr. Bókay János egyetemi nyilvános rendkivüli tanárnak, valamint törvényes utódainak a magyar nemességet »bókay« előnévvel dijmentesen adományozta.

* **A Mátyás-templom fölszentelése elhalasztva.** A budavári Mátyás-templomot e hó 19-én akarták fölszentelni, de az ünnepélyt augusztus 15-ikére Nagyboldogasszony napjára halasztották el, mert a templomnak sem külsejével, sem belsejével nem készültek még el. A herczegprimás ma tett jelentést a konzekrázió elhalasztásáról a miniszterelnöknek. A templomfölszentelést utólagosan beveszik az ezredéves ünnep programmjába.

* **Kolostorba vonuló királyleány.** Klementina herczegnő, a belga király leánya, mint egy brüszeli lap irja, nemsokára zarándokutra indul Jeruzsálembe a szent sirhoz. Onnan visszajövet régi vágyának megfelelőleg, valószinüleg a Jette Saint Pierreben levő kolostorba vonul. A király már hosszu idő óta iparkodik leányát lebeszélni szándékáról, de a királykisasszony hajthatatlan maradt és igy a király kénytelen volt belenyugodni leánya tervébe.

* **A hadsereg és a millennium.** Most, midőn az egész nemzet a magyar állam ezeréves fennállásának méltó megünneplésével foglalkozik, felmerül az a kérdés, hogy miként fognak a magyar ifjak ama százezrei ez ünnepségeken résztvenni, kiknek az a hivatásuk, hogy ez ezeréves hazát az ellenség ellen megvédelmezzék. Felvilágositják-e ezeket a magyar fiukat, hogy e nemzet ezeréves dicső multját megünnepelni készül? Részt fognak-e venni az ünnepségeken, felvonulásokon, kivonulnak-e koronás királyunk elődjének, III. Béla király temetésére, mint azt a hadsereg szabályzata elrendeli, vagy pedig mind ez alkalmakkor konzignálják őket, hogy politikai demontstrációkban részt ne vegyenek? Mindamellett, hogy magasabb helyről még intézkedések a közös hadseregnek az ezredéves ünnepségeken való részvétele tárgyában nem történtek, a közös hadsereg körében mégis számitanak arra, hogy legalább a főváros helyörsége méltó részt fog venni a közeledő ünnepségeken. Hogy a csapatok saját inicziativájukból legalább a legszükségesebb iniézkedéseket megteszik, mint a M. H. irja, azt azonnal észrevehetjük, ha a főváros helyörségének valamelyik gyakorlóterét, ha csak rövid időre is fölkeressük. Itt azonnal szembe ötlik, hogy a szokásos harczászati gyakorlatok helyett a poroszos merev, parádés exerczirozást látjuk, mely minden esetre — ha akaratlanul is — előkészület akar lenni a diszfelvonuláshoz. A kaszárnyákban is folynak az előkészületek. Mindegyik ezrednél a legszebb termetü és a legügyesebb katonákból egy századot állitanak össze, melyet csakis a diszfelvonulások és egyes mozdulatok és tisztelgésekben képeznek ki. E kiválogatott katonák fogják az idegen uralkodók fogadtatásánál és talán egyéb alkalmakkor is a diszszázadokat képezni. A katonai zenekarok pedig rendeletet kaptak, hogy az idegen államok himnuszait begyakorolják.

* **A Katholikus kör vendége.** A »Nagyváradi Katholikus kör« jeles világi elnöke: gróf Batthyány József tegnap délután Schlauch Nándor püspökségi jószágkormányzó kiséretében meglátogatta a katholikus kört. A nagyszámmal jelen volt tagok éljenzéssel fogadták a főurat, a kinek Palotay László kanonok, a kör egyházi elnöke mutatta meg a kör helyiségét s a jelenvoltak közül többeket bemutatott a grófnak. Rendkivül meglepte a magas látogatót a kör helyiségek szépsége, pazar berendezése. Elismerését fejezte ki azoknak, akik közrehatottak és közremüködtek a kör létesitésén. Örömmel értesült, hogy a körnek már 300-nál több tagja van. Beszélgetés közben többször ismételte, hogy Nagyvárad az utóbbi időben milyen óriási mérvben emelkedett. Egy órai tartózkodás után a gróf visszakocsizott a bibornoki rezidencziába.

* **A Félix-fürdő megnyitása.** A fürdőszezon közeledtével a közeli Félix-fürdőben csinositanak, rendeznek, hogy teljesen készenfogadhassák a fürdővendégeket. A télen keresztülvitt átalakitások, a fürdők czélszerübb berendezése, szóval a kényelem fokozása megfogja lepni a vendégeket. A közönség kényelmére a séta utakat szaporitották csinositották.

Nem sokára elkészitik a telefon összeköttetést Nagyváraddal, a mi sokban hozzájárul a fürdőnek jó hiréhez.

* **Névváltoztatás.** A belügyminiszter kiskoru Hirsmann Kóbi belényesi lakosnak megengedte, hogy vezetéknevét »Hajós«-ra változtassa.

* **A »Réti« Népkör ünnepe.** A »Réti« Népkör választmánya ma, vasárnap délután 3 órakor ülést tart. Ez alkalommal megállapitják a kör megnyitó ünnepélyének programmját. A megnyitás május 3-án megy végbe.

* **A Szent László fürdő** uj bérlője, ugy látszik, visszaakarja szerezni a fürdő régi jó hirnevét. Ez tünik ki abból az óriási átalakitásból, amit rövid pár hét alatt keresztülvitt a remek fekvésü, bővizü gyógyfürdőben. Egész megifjudott képet tár elénk a fürdőtelep. Az összes bazinok, kádfürdők teljesen uj berendezést nyertek; a modern fürdők mintájára. A konyha és pincze dolgában arra törekszik, hogy a legkényesebb igényeknek is meglepetést szerezzen. A fürdőző közönség kivánalmainak kielégitése lévén a főczél, nem kimélt áldozatot, hogy a kényelem szempontjából teljesen kielégitse vendégeit. A fürdő megnyitás éppen a nagymérvü átalakitások miatt késik, de a terv szerint május első napjaiban már teljes pompájában átbocsátja a jóhirü fürdőt a közönség használatára.

* **Te a trónörökös — én a császár..** A német császárral együtt Bécsben járt most tudvalevőleg a legidősebb két herczeg is, a kiket királyunk hadnagyokká nevezett ki. A fiatal hadnagyocskákról azt beszélték Bécsben is, másutt is, hogy igazi testvéri szeretetben és egyetértésben élnek. Helyénvaló tehát az a kis renimiszczenczia, mely azt bizonyitja, hogy Vilmos császár mikép gyakorolja a »kiegyenlitő igazságszolgáltatást.«

Két évvel ezelőtt, midőn a német császári család Abbáziában üdült, Frigyes Vilmos trónörökös és Eitel Frigyes herczeg az Angiolina villa parkjában játszottak. Egyszerre csak viszálykodás támadt köztük és igazi gyermekek módjára, pár percz alatt már fülön is fogták egymást. A fiatalabb herczeg huzta a rövidebbet, kapott egy pár ütést és sirva nyugtázta azokat. Hirtelenében Vilmos császár jelenik meg a küzdtéren és Eitel herczeg sietve mondja el a papa szigoru felhivására a tényállást. A császár erre a trónörököshöz fordul:

— Megverted Eitelt?

— Igen, papa; veszekedett velem és igy megmutattam neki, hogy én vagyok a trónörökös.

— Ugy! Te vagy a trónörökös, felelt a császár és most ő páholta el fiát, — hát én pedig megmutatom, hogy én a császár vagyok!

* **Egy földbirtok — 12 frank.** Szerbiában van az a világ, melyben egy egész földbirtokot 12 frankért meg lehet vásárolni. Ott tudvalevőleg a lehető legrosszabbak a pénzügyi viszonyok. Kladovóból most azt jelentik, hogy a kerület lakossága, a nagy nyomor miatt tömegesen vándorol ki Romániába. A legutóbbi két hónapban adóhátralék miatt 500-nál több végrehajtás volt és ekkor egész földbirtokokat 8, 10 és 12 frankon adtak el, egy hektár legjobb minőségü termőföldért pedig nem tudtak többet kapni, mint 25—36 krajczárt. Olcsónak elég olcsó!

* **Menykő a postán.** Kellemetlen vendége volt a napokban a beregszászi postának. E hó 15-én ugyanis viharral, mennydörgéssel párosult förgeteg vonult el Beregszász fölött, mely alkalommal a villám belecsapott a távirósodronyba, ez pedig elvezette a villámot a posta- és távirdahivatalba, nem csekély rémületére a hivatali személyzetnek és a postán levö feleknek. A villám teljesen megrongálta a távirógépet s az egész villamos készüléket, ugy, hogy ezeknek ujra való beszerzése vált szükséggessé. Emberben — az ijedelmet kivéve — szerencsére nem esett kár.

Drága kincs az egészség s ezért lehető gyorsan kell gondoskodni segitségről, ha az legkevésbbé megtámadtatik. Egy a betegségek legtöbb eseteiben sikerrel és biztosan ható gyógyszer, melynek minden családban lenni kellene, a Vértes gyógysz.-féle Ferenczpálinka.

Párbaj.

A következő érdekes czikket a »Szegedi Hiradó« mai számából vesszük:

A szép lányok, a bájos menyecskék négy nap óta kicsi fészkükbe rejtőztek el a szakadó tavaszi zápor elől. Hát mit tehettem egyebet, az utczán nem volt érdemes csatangolni, e kilátás nélkül való állapotban behuzódtam a könyvtárba s ott régi, fakó ujságokat szedtem elő.

Az unalmas hangulat annyira rám sulyosodott, hogy elkeseredésemben már egy zöld boritéku képes családi lap lóugrás szerint készitett talányainak megfejtésére is ráfanyalodtam.

Amint igy öltem az időt, egyszer csak szellemi böngészés közben olyan aktuális izü régi históriára bukkantam, mely megragadta figyelmemet.

Kosztka Emilről, az országos kaszinó mai hirhedt kártyás-leleplezőjéről szól a régi ének. Ezelőtt tizenegy évvel, 1885-ben, az országos kiállitás idejében jelent meg. Párbaj a czime, kiirtam az elejét. Ime, igy hangzik a régi eset története:

„. . . Megint egy golyó, mely emberéletet oltott ki.

S a gyilkostól nem fordult el megvetéssel a világ; és ha a törvény el is itéli, a társadalom tapsol, a közvélemény koszorut fon a gyilkos fejére és a király megkegyelmez neki.

Milyen bolond, milyen ostoba ez az élet! Mennyi zürzavar a fogalmakban, mennyi gyarlóság az erkölcsökben! És az őrködő igazság minő vak, a társadalom szokásai, erényei mily félszegek!

Tamásfy Gyula derék, jellemes, törekvő, boldog fiatal ember. Barátai kedvelik, ösmerősei becsülik; szerető felesége, kit alig egy évvel ezelőtt vezetett oltárhoz, édes frigyük áldását már szive alatt hordja.

És van Tamásfynak egy jóbarátja, dr. Kosztka Emil, hires lövő, aki keresve keresi a párbajokat, mint az dologtalan gavallérhoz illik.

Kosztka Emil adósa Tamásfynak. Pár forint az egész.

Egy napon a két jóbarát együtt kártyázik a kávéházban. Mert Kosztka nemcsak hires lövő, de hires kártyás is. Kosztka folyvást nyer és sokat nyer. Tamásfy tréfásan megjegyzi:

— No, Emil, most már csak megadod azt a kis pénzt!

Kosztka felfortyan. Neki ilyent mondani — mások előtt! Leleplezni őt, hogy régóta adós — öt forinttal a pajtásának!

Kissé ingerülten veti oda:

— Van eszemben!

Tamásfyt bántja ez a hang, ez a félvállról odavetett szó.

— Szemtelenség akar ez lenni, vagy ostobaság?

Ime, egy ily gyerekes összekoczczanás, egy ferde tekintet, egy heveske szó, egy kis elevenre tapintás elég, hogy a két jóbarát pisztolyt ragadjon és egymásra lőjjön!

És gavallér emberek csak nem fognak a levegőbe lövöldözni, mint a vargainasok!

Szó kimondva, pálya mérve, — az egyiknek halva kell maradni a küzdő téren.

És halva marad a boldog férj és az aszszony csak hideg, összeroncsolt holttestét látja viszont. A fészek föl van dulva; oda a boldogság, oda két élet üdve, reménye, a gyermek, még meg se született, már apátlan árva!

És ezt a gyilkosságot a társadalom lovagias kötelességnek nevezni. És Kosztka Emil, a hires jóbarát, aki ellenfelét megölte, nem bujdosik el, mint Kain, nem érez lelki gyötrelmet. Nem! Ő becsület hőse; nyugodtan kártyázik tovább...

. . . Lám, lám, nincs semmi uj a nap alatt!

És mégis, amit az az ujság 1885-ben, az országos kiállitás idejében irt, ma ismét olyan friss, olyan aktuális, hogy szinte érezhető rajta a nyomdafesték szaga, mintha éppen a ma déli pikkolóhoz irta volna meg a szemfüles ujságiró . . .

A Pecze szabályozása.

— Olcsón és jól —

A Pecze folyó régebben majd minden tavaszszal elöntötte piszkos árjával a Pecze-mentén levő házakat s a Csillagvárost. Még emlékezünk jól arra az időre, mikor Rátkay József és evezésre betanitott csapatja a régi sóház mellett csolnakon költöztették ki az elöntött házakból az embereket s mentették az áradatból a butorokat. És ez áradásokat soha sem az eredeti Pecze folyó, hanem a csehi felől leömlő hólé, és az Adona patak okozták.

A mióta a kapuczinusok kétrendbeli átereszét és a Rhédey-kerti malmot elbontották s a Pecze vizének szabad lefolyása van, egyetlen egyszer sem ismétlődött az árviz veszedelem a Pecze mentén.

Hiszszük, hogy ilyen veszély egyhamar nem is fog bekövetkezni, de hogy a Pecze folyó medre rendezést kiván, az tagadhatlan; mert mai állapotában nem annyira vagyonbiztonsági, mint közegészségügyi tekintetben káros hatással van a környék lakosságára.

A rendezés előmunkálata tényleg folyamatban van, de teljesen téves a »Nagyvárad« szombati számában erre vonatkozólag megjelent czikk tartalma, mely a városi tanácsot állitja oda, mint a mely elakarja ejteni a Pecze rendezésének kérdését. A czikk irója hallott valamit a folyamatban levő ügyről, de nem ismeri magát a kérdést, sem az ügy jelenlegi miben állását.

Már magában az sem felel meg a valóságnak, hogy a szabályozás kérdését a városi tanács tárgyalta. A vizjogi törvény értelmében ez nem is tartozik a tanács elé, hanem a polgármester kezei közt van a dolog, aki ebben az első forum.

A helyszini tárgyalást az erre kiküldött bizottság megtartotta, s éppen a városi főorvos határozottan ellene nyilatkozott a Pecze meder beboltozásának, mert ez által még inkább a miazmák fészke lenne a meder. Tény ugyanis, hogy egy folyó viz minél inkább érintkezésben van a levegővel, annál kevésbbé van kitéve a miazmák keletkezésének.

A város kiküldöttei is a beboltozás helyett az Adona patak régi medrének kinyitását találták czélirányosabbnak, a mely által a kérdés legjobban és legkevesebb költséggel megoldható lenne.

Mert tudni kell, a mit persze a »Nagyvárad« czikkirója nem tud, hogy az Adona-patak régi medrét egyes telek tulajdonosok okupálták, betemették s azóta ömlik a tavaszi áradás a Csillagváros lakóinak a nyakába. Ennek a régi medernek kinyitása által meg lenne oldva a kérdés s ez a munkálat nem is kerülne valami nagy összegbe. A polgármester most keresteti elő az Adona-patakot érintő régi iratokat.

Ha a város árapasztó csatornát, a mostani meder beboltozását akarná keresztülvinni, erre elenyészően kevés volna a 13.000 frt, mert a városi főmérnök a megmondhatója, hogy közel s z á z e z e r frtot felemésztene az igy keresztülvitt rendezés. Erre pedig a városnak ez idő szerint nincsen pénze, a parti lakosok pedig, — és erre nézve már nyilatkoztak, sőt zugolódtak is — nem akarnak s részben nem is képesek, hozzájárulni a beboltozás költségeihez.

Az árapasztó csatornára meg nincs is szükség, mert egész nyáron, sőt télen is, kivéve talán egy kis hóolvadást, ugy is szárazon, üresen állana. A Pecze eredeti vizéből ugyanis a város semmit sem vehet el, mert akkor megbénitaná a Laporta-malom müködését, ez pedig nem kevesebb, mint n e g y v e n e z e r forintot jelent a városra nézve, lévén a város jövedelme a malom után bérben és adóban évi 2000 frt. Ezenkivül nem lehet figyelmen kivül hagyni azt a körülményt sem, hogy a Pecze medrére nézve a Kálmán-féle szeszgyárnak, a két László-malomnak, a bolgár kerekeknek vizhasználati

joguk van, amelyet csak ugy könnyen nem lehet elvenni mert még perre is kerülhet a dolog. Amit pedig senki nem óhajt.

De bármiként dőljön el a kérdés, az az egy bizonyos, hogy a Pecze jelenlegi medrét mielőbb alaposan ki kell a városnak tisztittatni.

Peczementi.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése **Fő-utcza**,
Sonnenwirth-féle bazárban **Fő-utcza**,
Kádár és Kiss czégnél **Kishid-fő**,
Kutasi D, papirkereskedésében **Uri-utcza**,
Pauker Dániel papirkereskedésében **Kis-piacz**,
Reich Sándor vegyeskereskedésében **Szent-János-utcza**.
Mezey János füszerkereskedésében **Körös-utcza**.
Frankl Mari tőzsde és hirlapelárusitó Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utcza.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtatnak.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1895. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8^{43} regg., 2^{26} éjjel, személyvonat 11^{32} d. e., 2^{22} d. u., 11^{04} éjjel.	**Budapest-Püspökladány** felől gyorsvonat 7^{08} este, 2^{12} éjjel, vegyesvonat 7^{15} r., személyvonat 3^{42} d. u., 1^{48} éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7^{15} este, 2^{30} éjjel, vegyesvonat 12^{06} d. u., személyv. 3^{58} délután, 2^{06} éjjel.	**Kolozsvár** felől gyorsvonat 8^{38} regg.. 2^{19} éjjel, vegyesvonat 8 r., személyvonat 11^{17} d. e. 10^{44} éjjel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10^{20} d. e., 4^{25} d. u., vegyesvonat 7^{30} este.	**Arad-Szeged-Csaba** felől vegyesvonat 8^{30} r., személyvonat 9^{33} d. e., 5^{30} d. u.
Belényes-Vaskóh felé vegyesvonat 4^{25} reggel, 1^{43} d. u.	**Vaskóh-Belényes** felől vegyesvonat 11^{05} d. e., 9^{09} este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6^{45} r., 4^{35} d. u.	**Érmihályfalva** felől vegyesvonat 8^{10} r., 9^{14} este
Ősi-Kót-Gyoma felé személyvonat 6^{55} r., vegyesvonat 2^{40} d. u.	**Gyoma-Kót-Ősi** felől vegyesvonat 10^{05} d. e. személyvonat 8 este.

EGYLET.

A »Katholikus Kör« megnyitása. Ma van a nagyváradi »Katholikus Kör« ünnepélyes megnyitása. Az ünnepélynek, — a melyen mint értesülünk, nagyon sokan vesznek részt, — végleges programmja a következő:

Délelőtt 11 órakor a várad-olaszii plébánia templomban »Veni Sancte« és szentmise, utána a kör helyiségének megáldása. Az isteni tiszteletet Ő Eminenciája, dr. Schlauch Lőrincz bibornok püspök, a megszentelést pedig Dencs János esperes-plébános végzi. Délután 5 órakor a kör helyiségében ünnepélyes diszgyülés. A gyülésre a világi elnököt 3 tagu bizottság hivja meg. Megjelenésekor a kör dalárdája elénekli Kölcsey »Hymnus«-át, azután Dus László világi alelnök üdvözli az elnököt. Batthyány válasza után ugyancsak a kör dalárdája Feley »Pápai hymnus«-át énekli el. Azután Szabó László a »Tiszántúl« szerkesztője felolvas »A második renaisance«-ról, s végre a dalárda a »Szózat«-tal befejezi az ünnepélyt. Este 8 órakor a »Zöldfa«-szálloda nagytermében nagy társas-vacsora.

A vacsorára eddig 175-en jelentkeztek.

Az ipartestület millenniumi diszgyülése. A nagyváradi ipartestület, mint már emlitettük a millennium alkalmából ünnepélyes diszközgyülést tart. Erre nézve a testület elnöksége a következő meghivót bocsátotta ki: A nagyváradi ipartestület Magyarország ezeréves fennállásának megünneplésére 1896. évi május hó 3-ikán, vasárnap délelőtt 10 órakor a »Fekete Sas« szálloda nagytermében diszközgyülést tart. A diszközgyülés tárgysorozata: 1. Az ipartestületi iparos ifjuság önképző-egylet dalköre énekli a »Király hymnust« Jókaitól. 2. Az ezredéves ünnepély és a testület 10 évi fennállásáról szóló előljárósági emlékirat felolvasása. 3. A menház illetve a jótékonysági alapra eddig adakozók névsorának felolvasása és a menház megnyitása. 4. Az ifjuság dalköre énekli a »Szózatot« Vörösmartytól. 5. Tömeges felvonulás a menházba, a hol a megnyitás után a felvett aggok életfogytiglan tartó otthonukba bevezettetnek. A tisztelt női közönség részére a terem karzatja nyitva lesz. Kelt Nagyváradon, az ipartestület előljáróságának 1896. évi április hó 16-án tartott ülésében. Bertsey György, ipartestületi elnök. Jankovich János, ipartestületi jegyző. A felolvasott emlékirat nyomtatásban a közgyülésen megjelent iparos polgárok közt ki fog osztatni.

Irodalom és művészet.

Bolgár háboru.

Dús László városi főügyész, ki régebben az irodalomnak is buzgó munkása volt, a millennium alkalmából a honfoglaló Árpádról egy nagyobb hőskölteményt szándékozik kiadni. A munka első része »Bolgár háboru« czimmel még a tavaszszal megjelenik. A munka előfizetési felhivása, — melyet ma különben lapunkhoz mellékelve is megkapnak előfizetőink, a következő:

A magyar nemzeti irodalomban hiányzik a honfoglalást és az ezt megelőző történeti eseményeket tárgyazó hőskölteményazon a nyelven melyen a nemzet zöme beszél. Ezen a hiányon segiteni tüztem magam elé feladatul. Évek óta dolgozom »Árpád« czimü hőskölteményemen, melyből a *„Bolgár Háboru"*-ra hirdetek előfizetést. A »Bolgár Háboru« tartalmazza a Leo görög császár szövetségében a bolgárokkal vivott harczot, Árpád látogatását a görög császárnál, a Döntő országban visszamaradtak utolsó harczát a besenyőkkel, Árpád vezérré választatását. A nyomtatást a jóhirü »Szent László nyomda részvénytársaság« Nagyváradon vállalta el, hova az előfizetési pénzek küldendők. A mű f. évi junius hónap közepén fog megjelenni, az előfizetési ár: füzve 2 korona, vászonkötésben 3 korona, mely folyó évi május 31-ig a »Szent László nyomda részvénytársaság«-hoz Nagyváradra (Apácza-utcza 3. sz.) küldendő be. Gyüjtőknek minden tiz előfizető után tiszteletpéldány fog küldetni. Nagyvárad, 1896. április hó. *Dús László.*

— **Budapest tájékoztató kézikönyve** czim alatt a Franklin-társulat kiadásában Janszky Adolf szerkesztése mellett az ezredéves kiállitás alkalmából egy székesfővárosi kalauz és emlékkönyv jelent meg, a székesfőváros nevezetességeit ábrázoló 40-nél több képpel, Budapest térképével és a kiállitás tervrajzával. Eme tetszetős, csinos kiállitásu könyv bármely szalon diszére válik és tájékoztató dus tartalmánál fogva vidéki és budapesti lakosnak egyaránt nélkülözhetetlen zsebkönyvül szolgál. Ára kötve 60 kr.

A könyv tartalma: Budapest története. — Budapest összes hatóságainak, intézeteinek, egyleteinek, iskoláinak, szinházainak, szobrainak, templomainak, nyilvános épületeinek stb. betüsorrendes jegyzéke. — Budapest utczáinak, utainak és tereinek jegyzéke oly módon, hogy azok kezdete és vége, a házszám az érintkezési pontokat adja meg. — Budapest környéke és kiránduló helyei. — A közlekedési vállalatok, mint bérkocsik, társaskocsik, villamos és lóvasut, gőzhajók, helyi érdekü vasutak, közszolgák, viteldij, illetve dijszabásait. — Orvos-tanárok, gyárosok, iparosok és kereskedők stb. czimjegyzéke. — Magyarország ezredéves ünnepélyének és a kiállitásnak részletes programmja. — A kiállitás megnyitása. — A kiállitás látogatására vonatkozó szabályzatok. — Belépő-jegyek árai. — Emlékmüvek és közintézetek felavatásának programmja. — Az eddig, május 2-ikától október hó végéig kilátásba helyezet ünnepélyek felsorolása. Társadalmi ünnepélyek napjainak megnevezése. mint: torna, athleta, kerékpár, vivó, regatta. uszó és lóversenyek, továbbá zene és dalmüvészeti előadások. — Kongresszusok. — Látványosságok. — Vasuti menetdij-kedvezmények. — Lakásiroda szabályai. — Tömeges, olcsó szállások: 32 és 50 kros szállások, 70 kros szobák. — Utazási és ellátási vállalatok szállodái. — A kiállitásra vonatkozó egyéb intézkedések és rendeletek, melyek a közönség érdekeivel kapcsolatban vannak. — Kedvezményjegyek, melyeknek az átszolgáltatása mellett a tulajdonos 4—33% engedményben részesül.

Igazságszolgáltatás.

Egy elvtárs a birák előtt. Érdekes bünügyet tárgyalt tegnap a nagyváradi kir. törvényszék Nagy József elnöklete alatt. Hegedüs Bálint állott előtte zsarolás vétsége miatt. Még 1893-ban történt, hogy a Sebes-Körözs vizszabályozó társulat szakaszmérnöke Tavéry Ármin megbizta Hegedüs Bálintot, hogy hozzon munkásokat a csökmői határban levő Kutas nevezetü gát épitéséhez. Hegedüs Bálint Vásárhelyről hozta a munkásokat, olyan föltétellel, hogy a társulat megfizeti neki az utiköltséget, azonkivül a kemény talaj után 35, a puhák után 25 kr. kubik dijat. A munkások dolgoztak 6 hétig szorgalmasan, akkor azonban, mivel egy kicsit esős volt már az idő, abbahagyták a dolgot, pedig 8 hétre voltak szerződve. A szakaszmérnök nem akarta kifizetni a munkásoknak visszatartott biztositékát és az utazási költséget, mert még nem telt le a szerződésileg kikötött idő. Hegedüs Bálint azonban november 25-én berontott a mérnök lakására és erőszakkal követelte a pénzkifizetését, mikor pedig az még akkor sem volt hajlandó az ajtó előtt álló elvtársakat is becsődítette a szobába, ugy hogy Tavéri kénytelen volt követelésüket kielégiteni. Ezért az erőszakos tettéért Hegedüs Bálintot, a kit Endrey Gyula országgyülési képviselő védett. Zsarolás vétségeért 6 havi fogházra itélte a törvényszék.

Törvényszéki tárgyalások. A nagyváradi kir. törvényszék holnap Millye Gyula elnöklete alatt nyilvános ülést tart, melyen a következő ügyek kerülnek végtárgyalás alá.

Popa Tógyer és társai hamis vád büntette.
Palkovics Fülöp okirat hamisitás büntette.
Kasszián Péter lopás büntette.
Horváth Ferencz és társai hatóság elleni erőszak büntette.
Pogány György sikkasztás vétsége.

Ezredéves kiállitás.

A bosnyák kiállitás. A bosnyák-herczegovinai osztály öt épülete (iparcsarnok, erdészeti pavillon, bosnyák lakóház, vasuti pavillon, kávéház) teljesen készen áll; az iparcsarnok a külső falak keleti izlésü kiszinezésével egész uj képet nyert és számot tart arra, hogy a kiállitás legérdekesebb épületei közé soroztassék. A terület rendezése és parkirozása most folyik. A munka sulypontja az épületek belsejébe helyeződött át, a ládák tömkelege közé, ahol Hörman Konstantin bosnyák-herczegovinai kiállitási biztos fáradhatatlan vezetése alatt lázas tevékenység folyik az anyag rendezése körül. Stix Ödön a bosnyák-herczegovinai országos kormány épitészeti osztály főnöke több napig szintén Budapesten tartózkodott, hogy az épitkezés befejezése alkalmából szükséges müszaki intézkedéseket megtegye. A vasuti pavillon a legmutatósabb ez idő szerint, mert kifogástalan ünnepi diszben már helyet foglalt ott a bosnyák-herczegovinai államvasutak két vonata. Az erdészeti pavillonban a különféle kitömött állatok, egész vadász jelenetek kezdenek kibontakozni utiruhájukból, mig az iparcsarnok gazdag és változatos tartalma a legközelebbi napokban hagyja el deszka börtöneit. A bosnyák-herczegovinai országos kormány kiállitási irodája Budapesten, Nagy-János-utcza 44. szám alatt van.

A történelmi kiállitás őrzése. A kiállitás szigetjén, a történelmi kiállitás palotájában már most is nagy értékü kincsek vannak felhalmozva. Természetesen ezeknek a drágaságoknak a kellő őrzéséről is gondoskodni kell. Ezért katonai őrizetről gondoskodtak s ma este vonult ki először a katonai őrség a történelmi kiállitás szigetére. Mindennap egy tiszt vezetése alatt: egy altisztből, 18 legényből és egy hornistából álló őrség vonul a szigetre, s esti 7 órától reggeli 7 óráig (amikor a polgári őrség

váltja fel őket) 12 őrszem áll posztot a szigeten. Az őrszemek szuronyos, élesre töltött fegyverrel állnak a poszton, s a szigetre nem bocsátanak senkit, csak aki a napról-napra kiadott jelszót tudja. Ezenfelül kellő rendőri őrségről is történt gondoskodás, ugy hogy a sok drágaság biztossága teljesen meg van védve. A megnyitás napjától a katonai őrséget tetemesen megszaporitják s mindennap egy egész század katonaság vonul majd ki, egy kapitány vezetése alatt.

A nemzetközi vivóverseny. Arra a nagyszabásu internationalis vivóversenyre, melyet a kiállitáson május hóban rendeznek, a mely a millennaris ünnepek egyik sportnevezetessége lesz, a meghivókat már nagyrészt szétküldözték ugy idehaza, mint a külföldre. Nemcsak az összes érdekelt egyesületeket hivták fel a részvételre, hanem egyeseket is meghivtak, akikről köztudomásu, hogy jeles vivók. A végrehajló bizottság (a budapesti magyar Atthletikai Club, Szentkirályi u. 22) ezen az uton is felkéri a vivással foglalkozó amateurököt, hogy a versenyen vegyenek részt. Magyar, német franczia és olasz nyelvü versenyszabályokkal a bizottság minden jelentkezőnek szivesen szolgál. A versenyen tudvalevőleg diszes és értékes tiszteletdijakat, osztanak ki, s a magyar kir. honvédelmi miniszter a bizottságnak máris rendelkezésére bocsátott hat szebbnél szebb tiszteletdijat.

A kinai alkirály Budapesten. A sanghaiban székelő osztrák-magyar fökonzul értesitése szerint a Sanghaiban megjelenő angol és német lapok sürü közlései a Mennyei birodalom széles köreiben keltettek figyelmet a magyar nemzet ezredéves ünnepei iránt. Illetékes forrásból vett értesülés szerint arról van szó, hogy Li-Hung Chang-Michhi alkirály, Khina egyik legnagyobb államférfia, aki a moszkvai ünnepélyeken a khinai császárt fogja képviselni, a czár koronázása után körutat tesz az európai udvaroknál és ez alkalommal megtekinti a magyar nemzet ezredéves kiállitását.

A falubeli ünnepek. Mindjárt a kiállitás megnyitásának első hónapjában 4—5, nagyobb szabásu ünnep készül a kiállitás falvában. Ezek között kiválóan érdekesek lesznek a sváb bucsu május 21-én és a szerb lakodalom május 28-án. Mindakét ünnepet Torontál-vármegye főispáuja szervezteti, aki mindenképpen gondoskodott, hogy az ünnepek fényesen sikerüljenek és módfelett érdekesek legyenek. A sváb bucsura 28 pár fiatal legény, leány és menyecske jön fel a kellő apai és anyai őrizet alatt. Velök jön egy zenekar és több szekér is. Apróra befogják mutatni az érdekes népszokásokat s a jókedvű vigalmat persze fényes tánczmulatsággal rekesztik be, a melyen a kiállitás fogja a résztvevőket illően megvendégelni. A szerb lakadalom nem afféle teatralis mutatvány lesz, hanem egy igazi, annak rendje és módja szerint való egybekelés. A vőlegény és mennyasszony, már is jelentkeztek s a törvény szerint való kihirdetés náluk odahaza most történik. A polgári és egyházi esketés ide fönn történik, a kiálitás falvában. A polgári esketést a falu községházában végzik, az egyházét a templomban. A felvonulások, a mulatság és lakodalom pedig egészen olyan lesz, mint ahogy Torontálmegyében rendezik a vagyonosabb szerb családok. A következő hónapokra is bőven történt gondoskodás hasonló falubeli ünnepségekről.

Dánia és a kiállitás. Dániában a legmelegebb érdeklődés nyilvánul Magyarország ezredéves ünnepe és főkép az ezredéves kiállitás iránt. A lapok vezérczikkekben méltatják az ünnep fontosságát, a képes ujságok hosszu illustrált közleményekben irják le a készülődéseket és ismertetik az ünnepek középpontját: Budapestet: a nagy koppenhágai lapok külön képviselőket küldenek az ünnepekre, a »Dán utazási ösztöndijakat adományozó egyesület« több tanulót ösztöndijjal küld Budapestre, és »etagard Gollitsch antony nagy társas kirándulást szervez a magyar főváros meglátogatására. Schumacher Sándor, a dán iróegyesület titkára s a »Hver 14. Dag.« képes szépirodalmi ujság szerkesztője, a ki több magyar munkát forditott dán nyelvre, dán-magyar egyesületet szándékozik alapitani, amelynek az lesz a célja, hogy Magyarország és Dánia között sürübb szellemi és kereskedelmi összeköttetéseket létesitsen.

A kiállitás és kelet India. A keletindiai sajtó, amelyet minálunk jóformán senki sem ismer, nagyon sürüen és a legmelegebb rokonszenvvel emlékezik meg minduntalan Magyarország ezredéves ünnepéről. Schmúck bombayi osztr. magyar főkonzul közbenjárására az ezredéves kiállitás egész programmját kiadták: az Allahabadban megjelenő hivatalos lap, a calkuttai központi kormány és az összes tartományi kormányok hivatalos közlönyt, a nagyobb angol lapok és a keletindiai népek nyelvén megjelenő ujságok hosszu sorozata. Schmúck főkonzul ezért az előzékenységért ugy a keletindiai kormánynak, mint az illető szerkesztőségeknek köszönő leveleket irt.

Teck herczeg kiállitása. Hogy mennyire érdeklődoek még a messze külföldön és a legmagasabb körökben is a magyar millenniumi kiállitás iránt, annak egyik ékes bizonysága az a kitüntetés amelyben Teck angol kir. herczeg. a magyar kir. család közeli rokona részesitette az ezredéves kiállitást. Teck herczeg ugyis értesülvén a millenniumi kiállitás történelmi főcsoportjának czéljáról, megküldte kiállitás végett egyik magyar ősének gróf Rédey Ferencz erdélyi fejedelemnek az arczképét. A herczeg küldeménye ma érkezett meg Budapestre.

A kiállitás ismertetése a külföldön. Az ezredéves kiállitásról, valamint a millenniumi ünnepségekről azokon az ismertető könyveken, czikkeken, albumokon kivül, mikkel a külföldet máris elárasztották, több idegen nyelvü ujság is jelenik meg, melyeknek a kiállitás propagálása a főczéljuk. New-Yorkban a Hungarian American, gyönyörüen kiállitott pompás képes folyóirat végzi ezt a tisztet, Londonban és egész Angliában a »National Journal«, Párisban és Nizzában pedig ugyanennek a franczia kiadása. Ennek a diszes ujságnak a kiállitás megnyilásának napjára rendkivül diszes kiadása jelenik meg, amelybe már eddig is küldtek Magyarországról szóló érdekes kéziratokat:

1. Alfréd Auston (polt Caureate) udvari koszorus költő.
2. Teck kir. herczeg.
3. London város püspöke.
4. Sir Charles Dilke (privy conneil) titkos tanácsos, exminiszter.
5. J. Torle hires szinmüvész.
6. Wilson Barrett hirneves müvész.

A rendkivül diszes, gazdagon illustrált szám május 1-én jelenik meg.

A millio fillér pavillonja. A korzó terület közvetlen közelében egy érdekes, csinos kis pavillon épült. A millió fillér pavillonja a neve. Geitler Emanúele asszny, egy Prágában élő úrhölgy épitette a saját költségén a mentő egyesület javára. A pavillonban, ahova 10 fillérért lehet majd bemenni, üvegtakaró alatt kerek egymillió ujverésü kétfilérest látunk majd egy rakáson; akkorra tömeg bronzpénzt, a melynek a kiszállitására több nagy társzekér kell. Egy másik, ugyanakkora üvegtakaró üres lesz s ebbe a közönség dobál majd kétfilléres rézpénzeket a mentő egyesület számára. A pavillon épitője jótállást vállalt, hogy ezekből az önkétes adományokból is összejön egy millió fillér, s amennyiben hijja lenne, a magáéból pótolja.

REGENY-CSARNOK.

Regény a Mars bolygón.

Irta: **Laurie André.** 14

De mielőtt felébresztettem volna, még szükségesnek tartottam őt felszólitani, hogy beszéljen már valamit a csatornázásról is, a melyeknek megismerése végett tulajdonképpen a Marsba utazott. Ezt akarta ő tulajdonképpen megtudni és most még alig beszélt másról, mint Akoleáiról, nem beszélt még semmit.

— A csatornákról nem tud semmit Challenger Asaph? kérdeztem tőle.

— Nem tudok semmit sem róluk, azaz igen, most látom őket csak itt alattam.

— Ön alatt, tehát hol van most?

— Most a magasságban vagyok. A Mars fölött repülünk . . .

— Hogyan érti ezt: repülünk?

Challenger már nem felelt olyan határozottan, mint azelőtt. Szavai olyan benyomást tettek reám, mint az ember beszéde, a mikor elgondolkozik valami más dolog felett és csak elvétve és szórakozottan felel reá.

Különben is nagyon kelletlenül felelt kérdésemre.

Reá kellett parancsolnom.

— Én Bridau orvos felszólitom, hogy feleljen arra, hogy hol repül mostan és kivel.

Challenger a megelégedetlenség hangján felelt:

— Akoleiával repülök mostan a Mars fölött . . .

— Nos és a csatornák.

— Ah! igen a csatornák! Itt alattunk folynak össze egy központba, a honnan szabályosan kiindulnak minden felé . . .

— Többet nem tud róla?

— Nem — igen azaz nem . . .

Challenger Asaph nem akart már beszélni.

Orámra néztem és láttam, hogy az óra mutatója már alig egy két haj szálnyira van a nyolczas számtól. Elhatároztam, hogy felébresztem. Közelebb léptem hozzá és erősen reátekintettem.

— Challenger Asaph, most már elmult az idő, ébredjen fel kérem, — mondottam szelid hangon.

— Legyen türelemmel kérem még néhány perczig.

Vártam néhány perczig és ismét megparancsoltam neki, hogy ébredjen föl. De ő vonakodott szavaimnak engedelmeskedni. Ezt még sohasem tapasztaltam eddig. Pedig most már, erősebb hangon beszéltem hozzá.

— Én Brideu orvos, követelem, hogy ébredjen föl! Mit csinál olyan sokáig.

— Ne ébreszszen föl még, — mondotta kérő hangon. Olyan jó itt lenni. A magasból néztem a Mars bolygót, a hol Akoleia született. . .

— De az idő már elmult. . .

Challenger kérő hangja fenyegetődzésbe csapott át.

— Ne ébreszszem föl, mert meglátja, hogy kisiklom a kezei közül. Legyen türelmes. Olyan jó itten. Átkaroltam Akoleia derekát és mindinkább magasabbra és magasabbra emelkedünk.

— És mi czélja van e repüléseinek a magasságokban?

— Ah! olyan szédületes alattunk a mélység, a fejem is szédül belé és gyakran félénken odaborulok Akoleia kebelére, ő pedig bizton, mint a sas, emelkedig a magasba és én vele megyek.

— De ön csak nem maradhat örökké oda fönt. Ön itt született a földön, és igy ide kell visszatérnie. Nem, — mondottam ismételve — nem maradhat odafönt örökre.

— Pedig jó volna itt maradni — örökre.

— Ne beszéljen ilyen badarságokat, ön Challenger Asaph tudós, a kire még nagy feladatok várnak és nem poéta, a ki ábrándozzék. Ébredjen föl. Térjen vissza!

— Ne, ne csak még néhány perczig, —

könyörgött Asaph. Ha erőszakoskodik kisiklom kezei közül.

Nem értettem szavait. Hogyan menekülhetne ő meg előlem. Ő, a ki mindig hatalmam alatt állott.

Az óra mutatója már a nyolczas számon tul ment. Nem volt már türelmem. Közel léptem hozzá. Erősen reánéztem.

— Térjen vissza és ébredjen föl! — mondottam kemény parancsoló hangon.

De Challenger Asaph meg sem mozdult.

Odamentem hozzá és elkezdtem ébreszteni, de ő mozdulatlanul ott ült. Beváltotta igéretét, hogy »kisiklom kezei közül.«

Mert valószinünek tartom, hogy ott maradt a Mars bolygón. Valjon viszatér-e a hypnotizmusra annyira fogékony szelleme testébe, nem tudom.

De ő nem halt meg közönséges módon. Elbeszélése, mely az utolsó pillanatig olyan élénk volt és azon tény, hogy fenyegetését beváltotta, mutatják, hogy ő nem halt meg, mint a közönséges emberek. Hátha ismét vissza tér a Mars bolygóról?!

(VÉGE.)

TÁVIRATOK.

A herczegprimás pásztorlevele.

Budapest, április 18. (Saját tud. táv.) Vaszary Kolozs herczegprimás ma adta ki millenniumi pásztorlevelét. A pásztorlevél nagyon szép, hazafias, lelkes hangon van irva. Bizonyitja benne a herczegprimás, hogy Magyarország fenállásában, alkotmányunk megőrzésében legnagyobb része a katholikus egyháznak van.

Estély a miniszterelnöknél.

Budapest, április 18. (Saját tud. táv.) Báró Bánffy Dezső miniszterelnök ma estélyt ad. Az estélyen a liberális párt nevezetesebb emberei mind jelen vannak.

A hadügyminiszter lemondása.

Budapest, április. 18. (Saját tud. táv.) A czáfolatoknak daczára, a melyek szerint a hadügyminiszter lemondásáról szóló hir alaptalan, ujra erősen hiresztelik, hogy Krieghammer hadügyminiszter tényleg lemondott.

Socialista képviselőjelölt.

Budapest, április 18. (Saját tud. táv.) Szegedről jelenti tudósitónk, hogy a Babó mandátumára még egy váratlan jelölt lesz. A szocialisták elhatározták, hogy ők is állitanak jelöltet. Szó sincs róla ugyan, hogy győzzenek, de érdekes jelenség, hogy a legelső szocialista jelölt a legelső alföldi városban bukkant föl.

Közgazdaság.

Az „Országos magyar kölcsönös biztositó szövetkezet“ első mérlege.

A f. hó 29-én megtartott első rendes közgyülésen méltán nagy érdeklődés tárgyát képezte a »Szövetkezetnek« másfél évet meghaladó működéséről beszámoló mérlege.

Kifejtettük már, több izben s legutóbb ezen lapok hasábjain is hogy mily nehézségekkel és veszélyekkel kell szövetkezeteknek általában megküzdeniök, s hogy azon bajok, amelyek a zsenge korban érik a szövetkezeteket, nagyobbára végzetes kimenetelüek szoktak lenni. — Nem kivánunk ujból előállani azokkal az érvekkel, amelyeket mindenkor kellő tárgyilagossággal vittünk harczba elveink mellett, s nem is óhajtunk szomoru statisztikai adatokkal nagyobb nyomatékot kölcsönözni szavainknak. — De helyes érzékkel birván mind az iránt, ami a köznek érdeke ellen nemcsak, hanem egyszersmind a biztositás intézményének reputácziója ellen is van, publicistikai kötelességet tartozunk teljesiteni akkor, midőn a könyvvezetés bizonyos nemének boszorkányüstjébe nézünk elfogulat szemmel és az őket megillető helyre állitjuk vissza azokat a számadatokat, amelyek a prestidigitateur szemfényesztő ügyességével tetszetős módon csoportositattak. Mielőtt azonban a számadatok részletezésébe bocsátkoznánk, foglalkozni akarunk a közzé tett mérlegnek egyes alaki kérdésével.

A »Budapesti Közlöny« f. évi 68-iki száma tartalmazza az első rendes közgyülésre való meghivás kapcsán a Szövetkezetnek mérlegét. Igaz ugyan, hogy a Szövetkezet alapszabályainak 32. §-sa ugy rendelkezik, hogy a mérleg, valamint a felügyelőbizottságnak reá vonatkozó jelentése 8 nappal a közgyülés megtartása előtt közzé tétetnek, és szigorúan véve a szövetkezet ennek a rendelkezésnek meg is felelt. — Azonban a gyakorlat szentesitette azt a szokást, hogy hasonló természetü és jellegü közlemények nem egyedül a nagyközönség által legkevésbé forgatott hivatalos lapban, hanem legalább egy, nagyobb terjedésü napilapban is nyilvánosságra hozassanak. — Ha a Szövetkezet jónak látta a gyakorlattól eltérni, ugy emiatt a szabálytalan eljárás vádját nem emelhettjük ellene, de kifogásolnunk kell azt a feltünő hézagot, melyet a mérleg azal tár föl, hogy a könyvvezetésnek ezen legfontosabb kiadványát épen csak a könyvvezetőség nem irja alá. — Nem bocsátkozunk erre a feltünő tényre nézve sem további magyarázatokba. Jelen ezikkünk során még egyébb lényeges momentumokkal fogunk foglalkozni és módot akarunk nyujtani a Szövetkezet vezetőségének, hogy az általunk száraz objektivitással konstatált hiányokra nézve megadja azt a felvilágositást amely a legsajátabb érdekében lesz megadandó, mert 59.383 tagjának megnyugtatásáról van itt szó.

Az alapszabályok 24 §-sa azt mondja: »Az igazgatóság tagjainak száma legalább 10 s legfőllebb 20» Kérdjük tehát, mi oka annak, hogy a hivatalos lapban közzétett mérleget csak 9 igazgató jelzi, holott tudtunkkal megyeri Krausz Lajos kiléptével az igazgatók száma 13? Kérdjük: miért nem jegyezték a mérleget Gróf Andrássy Géza, Péchy Tamás, Szentkirályi Kálmán és Gróf Teleki Sándor? Megvalljuk, hogy az alapszabályok nem intézkednek az iránt, hogy hány igazgatónak kell a mérleget jegyeznie, de miért találjuk az összes igazgatók neveit azon körlevelek homlokán, amelyek arról mesélnek, hogy »az ország minden vidékéről a bizalom s rokonszenv legszebb jelei érkeznek« a Szövetkezethez, s miért nem látjuk ugyanezt a fényes gárdát azon mérleg alatt, amely az ország minden vidékének tárja fel a 34.552 frt 53 krnyi veszteséget?

Oly véletlennek tudható-e be ez a csonka névsor, mint a könyvvezetőségnek bujósdija?

De hagyjuk ezeket a csekélyebb jelentőségü alaki dolgokat s foglalkozzunk a Szövetkezetnek azzal a bevallott veszteségével, amely az ország vidékéről feléje zudult bizalomnak hü illustrácziója. — Végre is, 1 és $^3/_4$ év az első szárnypróbálgatás számlájára mehet és 34.552 frt 53 kr. nem is olyan rosszul veszi ki magát, hogyha a »veszteség és nyereségszámla« követel oldalán szerényen meghuzódik Mérlegszámla czimén. De Csokonay Vitéz Mihálylyal szólva: »E dolgok felett mennél mélyebben gondolkozok, annál nagyobb mélységek mélyére jutok.« Ime az aktivák egyik tétele 57.710 frt 04 krt tüntet fel szervezés czimén. A kereskedelmi törvény a szervezési költségekre vonatkozólag, amint a szövetkezetnek kivételével általános tudják azt határozza, hogy annak legalább is $^1/_5$ részének a veszteségszámlára kell már az első évben iratnia. — Nem akarjuk kifogásolni, hogy az előttünk fekvő mérleg veszteségszámlájában, tekintettel a Szövetkezetnek 1 és $^3/_4$ éves működésére, tulajdonképen méltányosan a második minimális ötödnek még $^3/_4$ része is volna szerepeltetendő; de kérdjük a Szövetkezet vezetőségétől, hogy mi jogon állitotta be az aktivái közé a teljes szervezési költséget s miért nem vallotta be, hogy ennek törvényes részének veszteségszámlába irásával, a mérlegszerü deficitje 46.000 frtot haladt meg?

Vagyon gyanánt szerepel továbbá 8402 frt 22 kr értékben a czimtábla-készlet s 6303 frt 65 kr értékben nyomtatványkészlet, ami összesen 14.705 frt 87 krt tesz. Ugy tudjuk azonban, hogy a pontosan felvett, hivatalosan beadott és hivatott közegek által felülvizsgált leltárban ezen tárgyak körülbelül 4000 frttal szerepelnek. — Honnan tehát ezen hirtelen értékemelés 10,000 frttal? Nem vélünk a tények által megczáfoltatni, ha ezt a 10.000 frtot is az üzleti év veszteségéhez csatolva, immár 56.000 frt deficitett mutatunk ki.

Ez volna szerintünk a tények s számok helyes csoportositása! — Áttérünk most a mérlegnek még egy-két homályos tételére. Azt találjuk ugyanis, hogy Szövetkezetnek 348.334 frt összbevételének hét százaléka azaz 21,211 frt 02 kr már az első üzletévben leirandónak találtatott. Az üzleti gyakorlat arra tanit bennünket, hogy a leggondosabb és legerőlelátóbb vezetés mellett is, kétessé válnak bizonyos követelések az idők folyamán. — De vajjon, milyen kétes természetü követelései lehetnek a Szövetkezetnek azok, amelyek már az első év zárszámadásában mutatkoztak behajthatlanoknak? Hiszen a legrigorozabb számvizsgáló bizottság is szemet hunyna bármilyen rossz követelési tételnek, amelynek bonitása a második üzletévtől csak a legkisebb valószinüséggel is volna remélhető! Nos, mi tudjuk, hogy ez, a körülményeket tekintve horribilis magasságu leirt tétel, miből áll; de annak daczára, hogy még a tárgyiatlanság vádjával sem volnának illethetők, ha megvallanók a leirt 21,211 frt 02 kr mibenlétét, mégis alkalmat akarunk nyujtani a Szövetkezet vezetőségének arra, hogy maga adja magyarázatát ennek az abnormális tételnek.

Nem érdektelen mindezek után az a körülmény is, hogy a Szövetkezetnek 229.767 frt tüzdija ellenében csupán 18,445 frt jutalék mutattatik ki, ami 9 százalékának is alig felel meg. — Tekintettel arra az ösmert körülményre, hogy mily nehéz és mily költséges a tüz-üzlet szerzése általában és el nem zárkózva azon nem kevésbé ismert tény beismerése elől, hogy a szövetkezet minden részvény-társaságnál nehezebben s költségesebben szerzi meg tüzbiztositásait, egyenesen érthetetlen előttünk a szerzésnek ezen kimutatott szerfelett olcsó módja. Hálára kötelezne bennünket a szövetkezett vezetősége, ha magyarázatát adná az eddig páratlanul álló olcsó szerzési módnak, valamint lekötelezné ezrekre menő tagjait azzal, ha a tiszta képnyujtás czéljából felvilágositást adna az iránt is hogy hol szerepel peres ügyeinek jelentékeny költségösszege?

De talán tulságosan sokat foglalkoztunk a Szövetkezetnek ügyes bajos dolgaival. Nem is kivánunk egyéb részletekkel elébe vágni azon felvilágositásoknak, amelyeket mi és a nagyközönség, — főleg azonban a Szövetkezetnek 59.383 tagja — nemcsak elvárunk, de megkövetelünk. Egyelőre csupán azt akartuk kimutatni, hogy amikor elveink mellett lándzsát törtünk, szinte profecziával láttuk előre a bekövetkezendőket.

Figyelmeztettük a közönséget, hogy az országot elárasztó, hangzatos és hazafias frázistól tuláradó felhivások csupán irott malasztott tartalmaznak, melyek megvalósulni soha sem fognak. Nem a szövetkezeti formának emberszerető alapgondolata ellen keltünk mi sikra, de feltártuk a helyzet ferdeségét, s a Szövetkezet ma előttünk fekvő mérlege mindkét üzletágnak összbevételenként 348,334 frtot tüntet fel, ami ellenében csupán lakbér, tiszti fizetés, vegyes és póstaköltség czimén 85.873 frt szerepel, vagyis az összes bevételeknél 25%-je, akkor valóban kétségbe kell esnie a szövetkezett minden tagjának a fölött, hogy ugyan mi jut majd neki mindabból a szép szavakkal igért nyereségből, amely mint a közeli jövőnek csábitóan szép képe, ecseteltetett előtte. . . . .

Az ipartestület előljáróságának folyó hó 16-án tartott rendes havi ülésében a következő ügyek nyertek elintézést: A márczius havi előljárósági ülés jegyzőkönyvének felolvasása után az elnöki jelentés az ügyforgalomról és a tárgyalandó ügyek sorozatáról tudomásul vetett, márczius havi pénztári bevétel 385 frt 16 kr., kiadás 322 frt 05 kr., s igy a maradvány 63 frt 11 kr. volt. Apróbb számlákra 70 frt 10 kr. kiutaltatott. Bondray Pál csizmadia iparosnak

a menházban levő aggok részére évenkint egy pár csizmának dij nélkül való beszolgáltatásáért köszönet mondatott. A szabó szakosztály két, a czipész szakosztály szintén két a Budapesten tartandó országos szak-ülésekre felküldendő képviselőjének személyekint 10—10 forint utiköltség lett folyósitva. A menházban alkalmazott gondnokjával kötött szerződés jóváhagyatott, egy életfogytiglan való eltartásra szolgáló betöltetlen egy iparos helyre Gábor Ferencz asztalos iparos lett felvéve. Jóváhagyatott a jótékonysági bizottság által a tanoncz-szerződések alkalmával javasolt dijszedés, ugy a menház első udvarának részbeni kiburkolása és a nyilt folyosó bemeszeltetése. A millennium alkalmával a »Fekete Sas« szálloda nagytermében tartandó diszközgyülés 1896. évi május hó 3-dik napjának délelőtt 10 órakor leendő megtartása elhatároztatott a következő programmal:

1. Az ipartestületi iparos-ifjuság dalköre énekli a »Király-Hymnuszt« Jókaitól.

2. Az ezeréves ünnepély és a testület 10 évi fennállásáról szóló előljárósági emlékirat felolvasása.

3. A menház, illetve a jótékonysági alapra adakozók névsorának felolvasása és a menház megnyitása.

4. Az ifjusági dalkör énekli a »Szózatot« Vörösmartytól.

5. Tömeges felvonulás a menházba, annak megnyitása, rendeltetésére való átadása és felvett aggoknak bevezetése az életfogytiglan tartó othonukba.

A diszközgyülésen felolvasandó előljárósági emlékirat elfogattatott. Busch Dávid városi főmérnök urnak a testületi ház becsülevelének elkészitéséért és a nagyváradi polgári takarékpénztárnak a jótékonysági alapra adott 10 frt adományáért elismerő köszönet szavaztatott.

Terménytőzsde.

Budapest, április 18.

Buza tavaszra, bácskai	6.93
» tavaszra, északi	6.94
» szeptember-októberre, bácskai	6.69
» szept.-okt.-re északi	6.70
Rozs tavaszra, bácskai	6.45
Rozs tavaszra, északi	6.47
Tengeri junius-juliusra, bácskai	0.—
» jun.-jul.-ra, északi	0.—
Repcze augusztus-szeptemberre, bácskai	10.10
» aug.-szept.re, északi	10.15

Bécs, április 17.

Buza tiszai	7.45—7.70
» bánsági	7.20—7.55
» bácskai	7.15—7.50
» szokványáru őszre	7.11—7.13
» szokványáru tavaszra	7.28—7.30
Rozs tiszavidéki	6.95—7.10
» szokványáru őszre	6.77—6.79
» szokványáru tavaszra	6.61—6.63
Tengeri magyar	5.70—.700
Zab, magyar kereskedelmi	4.50—4.52

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896 április 17-én.

Magyar aranyjáradék 4%	122.—
Magyar koronajáradék	99.10
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	103.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	101.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	101.25
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	97.—
Italmérési jog megváltási kötvény	100.70
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	97.—
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	158.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	140.51
Osztrák járadék papirban	101.—
Osztrák járadék ezüstben	101.—
Osztrák járadék aranyban	122.—
Osztrák korona járadék	101.25
1860. osztrák államsorsjegyek	146.50
Osztrák magyar bankrészvény	984.—
Magyar hitelbank részvény	389.—
Osztrák hitelintézeti részvény	360.20
Osztrák-magyar államvasuti részvény	351.50
20 frankos arany (Napoleondor)	955.—
Német birodalmi márka	58.85
London vista	120.50
Páris vista	47.85
20 márkás arany	11.79

Felelős szerkesztő: **SZABÓ LÁSZLÓ.**

FÉLIX-FÜRDŐ

Nagyvárad mellett.

Kényelmes közlekedés. Vasuton Nagyváradtól fél, kocsin ¾ órai távolban. Május-augusztus hónapokban naponta 10, vasárnap és ünnepnapokon 14 vonat közlekedik Nagyváraddal. Az uj vasuti állomás közvetlenül a fürdőtelep mellett van.

Az európai hirü 49°C meleg **természetes hévviz** javalva van: **az izületek és izmok csuzos bántalmainál, idült s különösen savós izületi loboknál, csonttörések és ficzamok után visszamaradt fájdalmaknál; köszvénynél és annak különböző alakjainál; idegbajoknál, melyek rheumatikus alapon keletkeztek (ischiasnál); különböző bőrbajoknál, végre a női ivarszervek bizonyos bajainál, különösen a méh mögötti és közötti izzadmányoknál; belsőleg: heveny és idült gyomorbántalmaknál, májbajok és vesekövek eseteiben.**

Állandó fürdőorvos: ***Dr. Kazay Kálmán.***

A különböző igények szerint berendezett nagyszámu szobák napi ára 30 krtól 3 frt között váltakozik.

Gyógyterem (Cursalon) hirlapokkal, zongora és tekeasztal. Terraszok szép kilátással. Éttermek. Sétahelyek a fürdőtelepen és a mellette elterülő öserdőben. Az erdőben jó tekepálya.

Hat tükörfürdő, család és kádfürdőkön kivül mórfürdők is vannak rendszeresitve.

Állandó kitünő zenekar.

Prospektust kivánatra küld a **fürdőkezelőség.**

WEINSTOCK, SPITZ, GRÜNBERGER

első nagyváradi szoba-, czég-, czimfestő- és mázoló-társaság

NAGYVÁRAD, Fő-utcza, a Széchényi-szálloda épületben.

A mai kor igényeinek megfelelő

festészeti műterem.

Szoba-, czég-, czimfestő- és mázolási munkák

elvállaltatnak.

Templomok, termek, kávéházak és magánlakok festésénél művészies kivitelü márvány-utánzatokat és aranyozásokat állitunk elő.

Különlegességek üveg-czégtáblákban és czimfestésekben.

Különféle feliratok és festmények fal, vászon, fa- és bádoglemezekre.

Czimerek festése, zászlók és szalagfeliratok, e szakhoz tartozó összes diszitési munkálatok.

Tapeta- és papir-maché raktár.

Kész olajban festett czimerek kaphatók és kölcsön adatnak.

Mintk és vázlatok kivánatra dijmentesen.

Vidéki megrendelések pontosan teljesittetnek.

A legolcsóbb és legjobb

festék-áru

nagykereskedés.

Az anyag tartósságáért kezességet vállalunk.

Száraz és saját készitményü tisztán kezelt, olajban tört **festékek,** kitünő minőségü

szobapadló-fénymázak, angol lakkok,

kenczék (firniss).

Legjobb fajta ecsetek, aranyozó kellékek,

házi kezeléshez szükséges anyagok,

kellő utasitással, szinvegyitések tetszés szerint.

49 12—20 Tisztelettel

Weinstock, Spitz, Grünberger.

ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSITÓ TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

I. TŰZ-, SZÁLLITMÁNY- ÉS JÉGBIZTOSITÁSI ÜZLET.

KIADÁSOK. *Harmincnyolcadik évi zárszámla 1895. január 1-től december 31-ig.* **BEVÉTELEK.** **VAGYON.** *Mérlegszámla 1895. december 31-én.* **TEHER.**

	forint	kr.	forint	kr.
I. Tűzbiztositás.				
Kifizetett károk a viszontbiztositott rész levonása után	1.668,590			
Függőben maradt károk tartaléka	95,019			
Szerzési költségek a viszontbiztositott rész utáni bevétel levonásával	251,792			
Jövedelmi adó és bélyegilletékek	129,208			
Postabérek	48.349			
Adakozások közhasznu czélokra 5.920 frt 75 kr. tartalék levonása után	94			
A tűzbiztositási üzletet terhelő igazgatási költségek	505,046			
Behajthatlan követetések leirása	5,588			
A következő évek készpénz-dijtartaléka a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül	2.000,000		4.703,688	77
II. Szállitmánybiztositás.				
Kifizetett károk a viszontbiztositott rész levonásával	45,603			
Függőben maradt károk tartaléka	23,667			
A szállitmány biztositási üzletet terhelő szerzési és igazgatási költségek	20,550			
A következő évnek dijtartaléka a viszontbiztositott rész levonásával	20,000		109,821	62
III. Jégbiztositás.				
Viszontbiztositások és törlések	206,612	69		
Kifizetett károk a viszontbiztositott rész levonásával	1.246,030	07		
Szerzési és igazgatási költségek a viszontbiztositások utáni bevételek levonásával	202,589	94		
Behajthatlan követelések leirása	1,321	28	1.656,554	88
1895. évi nyeremény			827,189	03
			7.297,254	30

	forint	kr.	forint	kr.
I. Tűzbiztositás				
Az 1894. évről áthozott készpénz dijtartalék a viszontbiztositott rész levonásával és minden megterhelés nélkül			2.000,000	—
405.633,145 frt 03 krnyi kötött biztositások után, valamint a folyó évben lejárt dijrészletekből befolyt dijak	5.480,520·26			
levonva: törlesztett dijak	531,059.79			
viszontbiztositási dijak	635,021.93			
lejárt viszbiztositási dijrészletek	1.168,547·59	2.334,629·31	3.145,890	95
Az 1894. évben függőben maradt károk tartaléka			115,197	51
				5.261,08
II. Szállitmánybiztositás				
Az 1894. évről áthozott dijtartalék			20,000	
35.367,436 frt 27 krnyi kötött biztositások utáni dijak		223,060·08		
levonva: törlesztett dijak		11.191·94		
viszontbiztositási dijak	126,459·18	137,651·12	85,348	94
Az 1894. évben függőben maradt károk tartaléka			15,686	78
				121,035
III. Jégbiztositás.				
71.825,789 frt 24 krnyi kötött biztositások utáni dijak			1.453,578	30
				1.453,578
IV. Egyéb bevételek.				
Beváltott szelvények után, valamint egyéb befolyt kamatok és árfolyamnyereség eladott értékpapirok és idegen pénznemek után			271,875	74
Társasági házak tiszta jövedelme			30,276	78
Erzsébetteri házak eladásából eredő nyereség			160,000	—
				461,551
				7.297,254

	forint	kr.	forint	kr.
Elhelyezett tőkepénzek takarékpénztárak és bankoknál			1.741,907	79
2.085,900·— Magyar földhitelintézet 4% os korona értékü zálogleltek á 98·75 — = 2.059,826 frt 25 kr.				
580,000·— Magy. kir. italmérési jog kártalanitási 4½% os kötvények á 100·— = 580,000 „ — „				
480,000·— Pesti magyar kereskedelmi bank 4½% os zaloglevelek á 100·— = 480,000 „ — „				
320,000·— Magy. földhitelint. 4% os talajjavitási és szabály zálogleltek á 97·— = 310,400 „ — „				
23,000·— Magyar jelzaloghitelbank 4½% os zálogleltek á 99·50 — = 22,885 „ — „				
195,000·— Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár 4½% os zálogleltek á 100·— = 195,000 „ — „				
11,224 drb Magyar-francia biztositó részv.-társasági részvények á 100·— = 1.122,400 „ — „				
1.209 drb Bécsi biztositó-társasági részvények á 240·— = 290,160 „ — „				
19.400·— Pesti Lloyd társ. kötvények á 100·— = 19,400 „ — „				
A forditi értékpapirok után az év végéig esedékes kamatok			5,765	15
			5.373,826	40
Leszámitolt, visszleszámitolt és egyéb váltók			809,216	34
A társaság házai			660,000	—
Erzsébetteri házak jelzálog-kölcsön s támla			510,000	—
Különféle adósok:				
a) Pénzkészlet és maradványok a képviseleteknél			852,304	90
b) Maradványok idegen biztositó intézeteknél			300, 88	23
Jégbiztositási osztály folyó számlán			213,655	25
Központi pénzkészlet			71, 08	61
A következő években lejáró dijváltók és dijkötelezvények összege 13.922,743 frt 76 kr.				
			10 532,300	50

	forint	kr.
Részvényalaptőke: teljesen befizetett 2000 egész részvény á 1000 forint . . 2.000, 000frt — kr.		
Részvényalaptőke: teljesen befizetett 2000 fél részvény á 500 frt . . . . . 1.000'000 » — »	3.000,000	—
Társasági tartaléktőke	3.000,000	—
Külön tartalék*)	500,000	—
Tüzbiztositási dijtartalék készpénzben a viszontbiztositott rész levonásával és minden megterhelés nélkül . . . . . 2.000 000 » — »		
Szállitmány biztositási dijtartalék készpénzben a viszontbiztositott rész levonásával és minden megterhelés nélkül . . . . . 20.000 » — »	2.020,000	—
Tüzbiztositási függő károk tartaléka	95,019	—
Szállitmány biztositási függő károk tartaléka	23,667	75
Különféle hitelezők	338,312	69
Előbbi évekről eddig fel nem vett osztalékok	2,908	—
Első magyar ált. biztositó-társaság Lévay-alap	82,871	01
Tisztviselők nyugdijalapja	524,838	43
Életbiztositási osztály folyó számlán	117,494	59
1895. évi nyeremény	827,189	03
	10.532,300	50

*) A külön tartalék az 1895. nyereményből 600,720 frt 80 krra emelkedett.

II. ÉLETBIZTOSITÁSI ÜZLET.

KIADÁSOK. *Harmincharmadik évi zárszámla 1895. január 1-től december 31-ig.* **BEVÉTELEK.** **VAGYON.** *Mérlegszámla 1895. december 31-én.* **TEHER.**

	forint	kr.	forint	kr.
Törlesztett kötvenyek dija	244,584	43		
Visszaváltott kötvényekért	287,498	11		
Halálesetek után kifizetett károsszeg	1.108,930	03		
Lejárt kiházasitási tőkékért	896,187	69		
Kiházasitási biztositásoknál haláleset következtében dijvisszatérités	61,758	85		
Függőben levő károk tartaléka	400,588	50		
Évjáradékokért	96,049	03		
Viszontbiztositási dijak	99,882	37		
Bélyegekért	82,894	50		
Irodai bér, postadijak, nyomtatványok uti- és egyéb költségek	190,409	25		
Tiszti fizetések	82.552	63		
Jövedelmi adóért	5,319	30		
Orvosi dijakért	37,395	88		
Szerzési és dijbehajtási költségek	375,049	10		
Kisorsolt biztositások tartaléka	17,000	—		
Behajthatlan tartozások leirása	14,032	46	4.000,132	13
Dijtartalék ez év végén			27.779,598	49
1895. évi nyeremény			180,018	97
			31.959,749	59

	forint	kr.	forint	kr.
A mult évből áthozott dijtartalék			25.91	35 66
Befolyt dijak: ez évben kiállitott kötvények után	494,758	01		
az előbbi években kiállitott kötvények után	3.971,731	69		
a biztositott tőke emelésére forditott nyeremények	18.0·2	68	1.487,515	29
Mult évi függőben volt károk tartaléka			207,750	33
Illetékek			92	55
Kamatjövedelem			1.171,788	78
			31.959,749	59

	forint	kr.
Értékpapirok . . . . . 24.820,705 frt 4 kr. ugyanis:		
92,700 Kor. n. é. m. k. 4%-os koronaj. 98 frt 25 krjával	45,538	87
33,760 frtnyi m. k. 4%-os arany. 121 frt 25 krjával	40,861	25
6.699,500 frtnyi m. földhitelintézeti 4% záloglevelek . 98¼ frtjával	6.588,358	75
6.282,000 frtnyi magyar földhitelintézeti 4% os talajjavitási és szabályozási záloglevelek 97 frtával	6.094,122	—
1.418,000 K. n. é. m. földh.-int. 5%-os kor. záloglevelek 98 frt 75 krával	700,137	50
251,000 frtnyi pesti m. kereskedelmi bank 4½% os zálogl. 100 frt-val	251,000	—
68,000 frt pesti m. kereskedelmi bank 4½% os községi kölcsön kötvényei 100 frtjával	68,000	—
101,000 frt kisbirt. orsz. földh.-int. 4½% os zálogl. 100 frt-val	101,000	—
5,000 frtnyi kisbirt. orsz. földh.-int. 5% os zálogl. 100 frtjával	5,000	—
97,000 frt kisbirt. orsz. földh.-int. 5% os zálogl. 100 frt-val	97,000	—
144,000 frt m. orsz. közp. t.-pénzt. 4½% os zálogl. 100 frtjával	144,000	—
100,000 frtnyi e. hp. tőv. t.-pénztár 4½% os zálogl. 100 frt-val	100,000	—
30,000 frtnyi magy. jelzalog-hitelbank 4% os nyeremény-kölcsön kötvényei 126 frtjával	37,800	—
64,000 frtnyi m. jelz.-hitel-bank 4½% os zálogl. 99½ frtjával	63,680	—
2.495,000 frtnyi Pest fővár. 4½% os kölcsönk. tv. 100 frtjával	2.495,000	—
1.689,500 frtnyi m. k. államv. szabatkai 4½% os köt. 100 frt-val	1.689,500	—
98,000 frtnyi m. k. kel. v. államk. 5% aranyk. tv. 121 frt-val	119,306	—
199,900 frtnyi m. k. 4% os földtehermen. köt. . 96 frtjával	191,904	—
4.719,600 frtnyi m. k. italm. jogkárral 4½% os köv. 100 frt-val	4.719,600	—
Beszterczeb.-brezovai és piski-v.-hanyi vasuti el. köt.	1.933,071	41
34,500 frtnyi egyesitett államadósság 4½% os papirjáradék (május—november lejár) 99 frt 50 krjával	34,388	—
408,379 Lire 05 c. olasz 5%-os járadék és kamatai	197,563	51
1895-ben esed. kamat. és elszám. pénzküldemény	271,521	51
Jelzálog-kölcsönök	456,660	53
Kötvény-kölcsönök	2.884,349	—
Viszontbizt. kötvény-kölcsönök	9,337	60
A központ tartozása folyó számlán	187,494	55
Vezér- és főügynökségek és mások tartozásai	668,058	92
	29.220,427	88

	forint	kr.
Dijtartalék 28.391,646.05		
levonva a viszontbiztositási dijtartalékot . . . . . 612,047·56	27.779,598	49
Biztossági alap	212,259	48
Kiházasitási tőkék nyereménye	519,824	48
Függőben lévő károk tartaléka	400,588	50
Dijleszállitásokra vonatkozó nyeremények tartaléka	417	41
Előre fizetett dijak 1896—1897. évekre	1,471	08
Fel nem vett nyeremények 1894. évről	97	15
Kisorsolt biztositások tartaléka	17,000	—
Viszontbiztositó intézetek és mások követelései	109,121	99
1895. évi nyeremény	180,018	97
	29.220,427	88

Budapest, 1895. december hó 31-én.

Ágoston József, aligazgató, mint az életbiztositási osztály főnöke. **AZ IGAZGATÓSÁG:** **Szende Károly,** a központi könyvelés főnöke.

báró Harkányi Frigyes, Jeney Lajos, Lévay Henrik, Ormody Vilmos, báró Schosberger Zsigmond, gróf Zichy Nándor.

A fenti zárszámlákat és mérlegeket megvizsgálván, azokat a törvényben s az alapszabályokban meghatározott elvek szerint készülteknek és azok egyes tételeit a fő- és segédkönyvekkel teljesen megegyezőknek találtuk.

Budapest, 1896. márczius hó 19-én.

A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG.

Kaczvinszky János, életbiztositási könyvivő

Gróf Batthyány Géza, Giczey Samu, Jekelfalussy Lajos, László Zsigmond, Szitányi Izidor.

A midőn intézetem mérlegét közzé teszem, bátor vagyok a n. é. közönség b. figyelmét felhivni tüz-, élet- és jégbiztositási igen előnyös *díjtételeinkre és minden tekintetben korrekt* eljárásunkra.

Bárffai Glasz Antal, a nagyváradi főügynökség titkára.

NOVOTNY ANTAL

harang- és érczöntődéje

ajánlja magát a t. cz. közönségnek és községeknek minden nagyságu harangok ujra, illetőleg uj harangok és egész harangzatok előre meghatározott hangok utáni elkészitésére, ujabb modorra szerelve, több évi jótállás mellett, vertvas koronákkal, ugy, hogy az igy felszerelt harangokat könnyen és többször lehet forditani, miáltal a harang a megrepedéstől megóvatik

Különösen ajánlja az általa feltalált

többször kitüntetett, átlyukasztott szabadalmazott

harangjait,

(243) 16—26

melyeknek **hangosabb, tartósabb és mélyebb hangjuk van** és igy egy 200 kgrmos egy ily 260 kgrmu haranggal egyenlő. —

Ajánlom továbbá régi harangok vertvas koronával való felszerelését, vertvas harangállványokat, minden nagyságu óraharangokat. — 300 kgr. és azon aluli harangok mindig raktáron vannak.

Költségvetésekkel és képes árlapokkal dijmentesen és ingyen szolgálok.

NOVOTNY ANTAL, Temesvár, Gyárváros.

Hirdetések

lapunk részére jutányos árban

felvétetnek a kiadóhivatalban.

FERENCZ-

Pálinka

(216) 19—26

VÉRTES

gyógysz.-fele

használatban a leghatásosabb.

Ára egy üvegnek 1 és 2 korona.

Kaphatók gyógytárakban, drogueriákban és fűszerkereskedésekben. — Egyedüli főraktár Nagyvárad és vidéke részére **ifj. Weisz Bernát** urnál.

Raktárak Nagyváradon: Janky Antal, Kádár és Kiss, Wurst József, Wachsmann Albert, ifj. Popper József és **Mertz Nándor** uraknál, valamint **Nyiry György** ur gyógyszertárában, a hol azon kivül kaphatók a »SAS« gyógyszertár világhirü gyógyszerei, u. m.: dr. Heuffel-féle *gyomoressentzia;* dr. Heufel-féle *vértisztitó labdacsok; Injectio* és *Capsules veget.; Antibetin; Sassaparilla kivonat;* Herkules-fürdői *köszvényszesz* stb. A hol nincsen raktáron, megrendelhető egyenesen a készitőtől: **VÉRTES LAJOS „Sas“ gyógyszertárában, Lugos 2/a sz.**

Védjegy.

Főtiszt. lelkész urak

figyelmébe!

A Szent László-könyvnyomda

részvénytársaság

papir-, irodaszer- és nyomtatvány

raktárában

folyton kaphatók a következő

egyházi nyomtatványok:

Bevételi napló 10 iv — — —	18 kr.
Kiadási » 10 iv — — —	18 kr.
Egybekeltek anyakönyve (diósgyőri) 10 iv — — — — —	35 kr.
Kereszteltek anyakönyve (diósgyőri) 10 iv — — — — —	35 kr.
Meghaltak anyakönyve (diósgyőri) 10 iv — — — — —	35 kr.
A róm. kath. szent hitre megtértek jegyzéke (diósgyőri) 10 iv —	35 kr.
A róm. kath. anyaegyház kebeléből más felekezetekhez eltértek jegyzéke (diósgyőri) 10 iv — — — — —	35 kr.
Házasságra egybekeltek kivonata 100 db	65 kr.
Kereszteltek kivonata 100 db — —	65 kr.
Meghaltak kivonata 100 db — —	65 kr.
Jelentés alapitványokról 10 iv — —	30 kr.
Gyontató-czédula 500 drb — 1 frt	25 kr.
Eljegyzési értesitő 10 darab — —	20 kr
Családi értesitő 10 drb — — —	25 kr'
Évi jelentés iskolákról 5 példány —	50 kr'
Születési és keresztelési jegy 50 db	25 kr'
Esketési jegy 50 darab — — —	25 kr'
Esperes látogatási jkv 5 példány —	50 kr'
Iktató könyvi 10 iv — — — —	25 kr'
Templomi leltár 10 iv — — —	25 kr'
Cathalogus liberorum 10 iv — —	25 kr'
Keresztelési Emlék 100 darab — —	60 kr'
Bérmáltak jegyzéke 10 iv — —	35 kr'

Fehér kiv. finom hivatalos levélpapir 34/42 cmt. czimirattal 100 iv 1 frt 50 kr.

Fröhlich József

MÉZ- ÉS VIASZÁRU-ÜZLETE NAGYVÁRADON.

Ajánlom a Főt. kath. Plébános urak b. figyelmébe kitünő minőségben és az egyház rendeletei szerint **valódi tiszta méhviaszból** készített templomi és egyéb viaszgyertyáimat.

Alapittatott 1835.

Elsőrendü valódi tiszta oltár-méhviaszgyertya 1 kgr. 3 frt.
Elsőrendü husvéti-méhviaszgyertya 1 kgr. 2 frt 60 kr.
Sárga oltár-méhviaszgyertya, a nagyheti egyházi szertartáshoz és gyászistentiszteletekhez 1 kgr. 2 frt 20 kr.
Másodrendü méhviaszgyertya 1 kgr. 2 frt.
Müviaszgyertya 1 kgr. 1 frt 60 kr.
Gyujtó viaszgyertya, nem csepegtet, 1 db 10 kr., 1 kgr. 2 frt.
Finom tömjén 1 kgr. 1 frt 20 kr.

Részletes árjegyzékkel kivánatra — bérmentve szolgálok. — Bármely fajta viaszgyertyámat, 5 klgramm mennyiségtől kezdve, bármely postaállomásra dijmentesen csomagolva, bérmentve szállitom.

Czégem számos előkelő kitüntetéssel és elismerő-levéllel rendelkezik.

Teljes tisztelettel

(44) 0—31 **FRÖHLICH JÓZSEF.**

Egy ügyes fiu tanulóul fölvétetik.

A midőn intézetem mérlegét közzé teszem, bátor vagyok a n. é. közönség b. figyelmét felhivni tüz-, élet- és jégbiztositási igen előnyös dijtételeinkre és minden tekintethen korrekt eljárásunkra.

Bácsvári Gluez Antal, a nagyváradi főügynökség tulajdonosa.

Utolsó föhuzás.

Magyar

osztály sorsjáték.

Legnagyobb nyeremény a legkedvezőbb esetben

1 Millio Korona.

Huzás naponta

1896 Majus 12-től 28-ig.

Készpénzben levonás nélkül.

Nyeremény		korona		korona
1 jutalomdij		600000	=	600000
1 à		400000	=	400000
1 „		300000	=	300000
1 „		200000	=	200000
1 „		100000	=	100000
2 „		40000	=	80000
2 „		20000	=	40000
5 „		10000	=	50000
10 „		8000	=	80000
34 „		6000	=	204000
100 „		2000	=	200000
200 „		1000	=	200000
2650 „		200	=	530000
22000 „		150	=	3300000
25007	nyeremények és 1 jutalom		=	6284000

Ezen 57 nyeremény közül az utoljára kihuzott kapja a **600 000 korona** jutalomdijat.

Készpénzben levonás nélkül.

III. osztályu vételsorsjegyek árai:

1/1	1/2	1/10	1/20
60,—	30,—	6,—	3,— forint

Ezen eredeti sorsjegy árakon kivül ajánlott levél portoja és nyeremény jegyzékért 25 Kr. melléklendő.

Sorsjegyeket ajánl és szétküld az összegnek postautalványon való előzetes beküldése mellett vagy utánvéttel

Heintze Károly

Budapest, Szervita-tér 3.

Sürgöny czim: **Lottoheintze Budapest.**

II. osztlyu sorsjegyeknek a III. osztályra való megujitása a II. osztályu sorsjegy visszaadása és a megujitasi dij befizetésével és pedig:

1/1	1/2	1/10	1/20 sorsjegy
20.—	10.—	2.—	1.— forint

legkésőbben május 2-ig eszközlendő.

Nyertes sorsjegyeket minden magasságban beváltok.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment. Capsici comp.

Ezen hirneves háziszer ellentállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 25 év óta megbizható, **fájdalomcsillapitó bedörzsölésként alkalmaztatik köszvénynél, csúznál, tagszaggatásnál** és **meghüléseknél** és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt nem titkos szer, hanem **igazi népszerü háziszer,** melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszertárban készletben van; főraktár: **Török József** gyógyszerésznél **Budapesten.** Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbértékü utánzat van forgalomban. **Ki nem akar megkárosodni,** az minden egyes üveget **„Horgony"** védjegy nélkül mint **nem valódit** utasitsa vissza.

Richter F. Ad. és társa, csász. és kir. udvari szállitók, **Rudelstadt** (Thüringia).

A II. Magyar Osztály-Sorsjáték

III-ik huzására

sorsjegyek

kaphatók a

Biharmegyei Takarékpénztárnál.

Huzás május 12-től 28-ig.

PEKARIK ENDRE

kárpitos

Nagyvárad, Kisposta-utcza 364. sz.

Van szerencsém a tisztelt közönség b. tudomására hozni, hogy mindennemü **divánok, ottomán, hencser, ebédlő divánok, egyszerü** és **fényezett támlányokkal a legjutányosabb árban** kaphatók, valamint

uj garniturák és ócska butorok

behuzása a legjutányosabb árban készittetnek.

Ruganyos töltött matracok

10 frttól feljebb készittetnek butorszövetekből.

Készletben nagy választék.

A tisztelt közönség pártfogását kérve

75 6—15 maradok tisztelettel

Pekarik Endre,
kárpitos.

Tiszta jó bor.

Szives tudomására hozom a n. é. közönségnek, hogy **Olasziban, (Stiedl-haz)**

eddig Czeglédy Sándor ur által birt

bor-üzletet

átvettem.

Kaphatók nálam a legfinomabb

érmelléki asztali-, pecsenye és dessert-borok,

egri vörös bor liter és hordószámra és palaczkokban, továbbá

hazai és valódi franczia pezsgő

a lehető legjutányosabb árak mellett

Boraim hamisitatlan tisztaságáról és jóságáról beszélni fognak a tények és tapasztalatok, azért is tartózkodom a nagyhangu frázisoktól és kérem a n. é. közönség bizalmát és megrendeléseit.

Tisztelettel 79 9—10

D. Berger Ignácz,

borkereskedő

Nagyvárad, Olaszi, Bémer-tér (Stiedl-ház.)

Pályázat.

A »nagyváradi első általános munkás beteg-segélyző egylet«-nél az orvosi állás üresedésbe jött s erre pályázatot hirdet, felkéretnek a helyben lakó **gyakorló orvos** urak, kik ezen állást elnyerni óhajtják, miszerint pályázatukat **f. évi április hó 26-ik napjának reggel 9 óráig az egylet irodájában Nagy-Körös-utcza 713. beadni,** a hol a javadalmazásról és teendőkről bővebb felvilágositást az egylet irodavezetője mindennap a hivatalos órák alatt ad.

98 3—3. **A választmány.**

Nyomatott laptulajdonos: Szent László-nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.